

DIRVA

THE FIELD

Nr. 2

Sausis - January 8, 1953
Cleveland, Ohio

1953 metų ūkinės perspektyvos

Neseniai prez. H. S. Trumano spaudos konferencijoje pasakė, jog dabar esą reikia atsivokinti su "santa clause", atseit, demokratinio režimo sukuriant ūkinis gerbūvis turės užleisti vietą ūkinei depresijai.

Paprastai ekonominė gerovė Amerikoje suklesti tik karo ir po kariniu metu. Karui pasibaigus įvyksta didesnis ar mažesnis laipsnis depresija, nes tiek valstybinis tiek privatus ūkis turi įsirišti į normalų krašto ekonominį kelią. Tenka subalansuoti karo metu išpuštą biudžetą, tautinės skolos pradedamos normuoti, iš karo pramonės palaipsniui pereinama prie civilinės. Šiuo pereinamuoju metu dažnai ir būna vadinamas ūkinis sunkmetis.

Panašus reiškinys yra ir dabar Amerikoje. Po antrojo pasaulinio karo, kuris kraštą įstūmė į dideles tautos skolas, buvo beatsirandą vis daugiau bedarbių, nors ir netokių laipsnių kaip tai buvo 1930-32 metais. Tačiau krašto ūkio nuo depresijos nusuko vad. Korėjos karas, kuris, nors demokratų ir ne laikomas karu, leido išpušti valstybės biudžetą ir išplėsti karo pramonę, pajėgusią absorbuoti darbo pasiūlą ir tokiu būdu dirbtinai susidaryti taip vadinamojo ūkinę gerovę.

Respublikonams atėjus prie valstybės vairo ir galvojantiems apie krašto ūkinę ateitį, reikės imtis tokių priemonių, kuriomis bus einama prie normalaus ūkinio gyvenimo funkcionavimo. Pirmiausia derinant valstybės pajamas su jos išlaidomis ir tuo būdu apsaugant biudžetą nuo deficito ir nuo tolimesnių vidaus skolų, kurios dabar siekia arti 270 milijonų dol. Sveikas krašto ūkinis gyvenimas sulauko pinigų

vertę nuo smukimo, neprileidžia prie infliacijos, kuri demokratams bevaldant dolerio perkamąją galią nuskundė net iki 53% prieškarinės vertės.

Nors Trumanas ir giriasi Kaldvū senelio duosnumu, tačiau toks dirbtinis gerbūvis būtų pasibaigęs ūkine katastrofa, iššaukiant aštrią infliaciją, kuri smulkius taupytojus būtų visai sužlugdžius.

Jeigu respublikonai nesileis anglių suvedžiojami dėl dolerio nuvertinimo, ateinantieji 1953 metai bus pakankamai duosūs dirbantiesiems. Anglų ekonomistai perša JAV nuvertinti savo dolerį ir tuo būdu padaryti jį prieinamesniu britams, kad jie galėtų daugiau įpirkti JAV-se ir kartu lengviau parduoti savo prekes Amerikai. Ar tokie britų siūlimai paveiks respublikonų ir kitus iš Wallstreeto, tenka paabeboti, greičiausiai nesileis ir tokias kombinacijas, nes jos būtų labai žalingos smulkiesiems taupytojams, nors vyriausybė lengviau galėtų likviduoti krašto skolą ir subalansuoti biudžetą, paleidžiant daugiau pinigų apyvartai.

Amerikiečių spauda, ypač U. S. News & World Report, 1953 metų ūkinį gyvenimą atvaizduoja visai gerą. Esą beveik visos gyventojų grupės ateinančiais metais naudosis gerbūviu. Darbininko atlyginimas pakils, nors vienas radijo komentatorius pasakė, jog ateinantieji metai būsią paskutiniąjį dirbančiųjų atlyginimams pakelti. Po to praesią daug laiko, kai vėl darbininkams būsią keliamas atlyginimas. Iš tikrųjų tai nėra jokia blogybė, jei gyvenimas stabilizuosis ir eis normaliu ūkiniu keliu. Didžiojo III-jo pasaulinio karo dar nenumatoma 1953 (Perkelta į 2-ą pusl.)

Min. P. Žadeikio pareiškimas

Washingtonė išėjęs laikraštis "Times-Herald" sausio 2 d. politinių žinių skyriuje išspausdino straipsnį, pavadintą "Baltietis pasiuntinys reikalauja tardymo dėl raudonųjų agresijos". Straipsnio turinys toks:

"Lietuvos ministeris Jungtinės Valstybės vakar pareiškė, kad jis "sveikintų" Amerikos delegacijos prie Jungtinių Tautų žygį dėl tardymo apie rusų agresiją prieš jo kraštą ir kitas Baltijos valstybes.

Povilas Žadeikis, kuris tebe-reprezentuoja po 1940 metų raudonųjų kontroliuotų rinkimų pašalintą Lietuvos vyriausybę, pareiškė, kad šis reikalas turėtų būti įtrauktas į visuotinio susirinkimo dienotvarkę pirmiau kaip už J. T. ribų esančių tautų reikalavimai priimti nariais.

Jis pasakė, kad J. T. per savo gyvavimo septynerių metų laikotarpį, kaip pasaulinė organizacija, dar nesvarstė rusų agresijos prieš Lietuvą, Latviją ir Estiją.

Žadeikis, kurs yra ministeriu prie Jungtinių Valstybių nuo 1935 metų, pripažino, kad J. T. tardymas dėl Baltijos valstybių užpuolimo "būtų neįmanomas be Sovietų Sąjungos sutikimo" ir toks sutarimas greičiausiai neįvyktų.

Bet jis pabrėžė, kad pats nusistatymas siekti tardymo "būtų didelės moralinės vertės visiemis suinteresuotiems" ir laisvojo pasaulio akse parodytų Rusiją "kaip valstybę užpuolėją". Tokios akcijos propagandinė reikšmė būtų neįkainojama, — pridūrė Žadeikis.

Jis pasakė, kad "smulkus išdestymas" apie raudonųjų Lietuvos Latvijos ir Estijos pagrobimą yra įteiktas Lester B. Pearson, septintojo visuotinio J. T. susirinkimo pirmininkui. Tas ir kitas dokumentas yra įteiktas svarstyti J. T. 15 tautų komisijai, svarstančiai agresijos apibrėžimo klausimą.

Lietuvos ministeris pasakė, kad "mažiausiai 300,000" jo tautiečių rusai yra likvidavę ir "daug šimtų tūkstančių" yra išsiuntę į priverčiamųjų darbų stovyklas.

Lietuva, paskelbusi savo nepriklausomybę nuo Rusijos 1918 metais, buvo vėl sovietų okupuota 1940. Ji turi gyventojų apie 3.000.000.

Žadeikis pastebėjo, kad išrinktas prezidentas Eisenhoweris Amerikos Legiono suvažiavime priešrinkiminiam laikotarpyje yra pareiškęs, jog "amerikiečių sąžinė" nenurims, kol Baltijos valstybės ir kitos satelinės tautos nebus išlaisvintos iš po Kremliaus jungo.

Jis pasakė, kad Amerikos vadovavimas Vakarų demokratijos galbūt galėtų "nudildyti" sovietinį atsparumą.

Jis tačiau įspėjo, kad tardymo apie sovietinę agresiją reikalavimas "neturėtų būti sulaukomas, jei ir būtų užblokuotas", bet turėtų būti "vėl ir vėl" kartojamas.

Lietuvos ministeris, kaip ir Latvijos bei Estijos reprezentantai, reprezentuoja vyriausybės, kurios egzistuoja "tik teoriškai".

Jis pasakė, kad Valstybės departamentas tebeplaiko Baltijos reprezentantų pripažinimą ir po sovietinės agresijos, nepaisant raudonųjų protestų.

Cia turi būti pažymėta, kad šie pareiškimai yra formuluoti laikraščio korespondento. Ministerio Žadeikio žodžiai čia yra tik tie, kurie korespondento patimti į kabutes. Šiaip tai yra tik ministerio pareiškimo atpasakojimas korespondento pasirinktais žodžiais. Iš čia yra atskleidę ir kairurie netikslumai.

PRANEŠKIT SAVO ADRESUS

Visi ateiviai, nepiliečiai, kurie gyvenate USA, įstatymu turite pranešti savo adresus iki sausio mėn. 31 dienos. (Kai kas klaidingai informuoja, kad tik iki sausio 10 d. — tas netiesa).

Adreso pranešimui Pašto įstaigoje reikia gauti specialius blankus. Juos negalima siųsti paštu, bet užpildžius vėl reikia gražinti pašto įstaigai. Laiku neužpildžiusieji tų pranešimų gali būti skaudžiai nubausti, net iki ištėrimo iš USA.

LAIMEJO PREMIJA

J. Gliada, detroitietis, antrą kartą laimėjo Draugo romano premiją 1000 dolerių sumoje. Šiais metais laimėjo už romaną "Ora pro nobis".

VISAM PASAULY

• Prezidento Trumano paskirta komisija peržiūrėjo naująjį imigracijos įstatymą. Komisija pripažino, kad įstatymas neteiktų, kenkiant kraštui ir net tarptautiniams santykiams. Įteikti patarimai, kuriuos, reikia manyti, 83 kongresas apsvarys ir įstatymą patalysys.

• Į JAV atvykęs Anglijos ministeris pirmininkas Churchillis tariasi su prezidentu electu gen. Eisenhoweriu. Pirmas posėdis užtruko valandą ir 40 minučių. Po to pietavo pas Bernardą Borucką, seną Churchillio draugą. Churchillis atvyko Queen Mary laivu.

Nors pasitarimo pranešimas nepaskelbtas, bet kalbos eina apie Korėjos karą ir Stalino tariamąjį norą susitikti ir padėti aptarti.

• Eisenhowerį aplankė Chiang-Kai Sheko užsienio reikalų ministeris. Pasikalbėjime dalyvavo ir Foster Dulles.

• Iš Korėjos fronto skelbiama, kad lyginant nuostolius fronte, jie esą 10 kartų didesni komunistams.

• Šios savaitės pradžioje didžiojo daly Amerikos prasidėjo didesni šalčiai. Chicagoje termometras nukrito iki 0. Net ir Floridoje, prie Miami, pasirodė ledas.

Paprasto gyvenimo pavyzdys: Japonijos imperatoriaus Hirohito duklė princesė Yori ir jos vyras Tahamasa Iheda tikrina vieną iš turimų 8 ūkų. Jie dar turi karvių, anų, 1500 viščių, 40 kiaulių, 50 šunų ir daugybę kanarėlių. Ūkis turi 15 darbininkų ir yra vienas iš didžiausių Japonijoje.

1952 metais Kaune

ELGETOS VISOSE GATVĖSE. — ELGETŲ MEDŽIOKLĖS. — KAUNO JUODOJI RINKA. — NEISVENGIAMAI PLINTA PROSTITUCIJA. — KAUNO LIGONINĖSE. — BAŽNYČIŲ VARPAI — VIENINTĖS NESUBOLSEVIKINTAS GARSAS.

Kaune skurdas ypatingai didelis. Nors čia oficialiai kovojama prieš elgetavimą, visose gatvėse gali matyti elgetų, ypač prie bažnyčių, kurioje dar būna pamaldos. Viena moteris tvirtino prie bažnyčios per tris valandas surinkusi 59 rublius. "Gražus artimo meilės pavyzdys net ir tokiame skurde", — pabrėžia pasakotoja.

Tam tikrais protarpiais milicija surengia elgetaujančių vyrų, moterų ir vaikų medžioklę. Kadangi elgetų tarpe esti daug vokiečių, tai sugautus, nežiūrėdami, ar jie vokiečiai ar ne, sugrūda į prekinis vakonus ir veža į Rytprūsius. Tačiau, kadangi prie kokių 150-200 tokių vežamųjų sargyba paprastai būna silpna, tai didelė šių "keleivių" dalis prisitaiko išsprukti dar Lietuvoje ir čia toliau pasilikia.

Kitas labai būdingas reiškinys yra "juodoji rinka". Nors "juodai" prekiauti ir uždrausta, tačiau kiekvienas Kaune žino, kur reikia kreiptis, norint gauti tam tikrą prekę ir prieinama kaina. Įdomu tai, kad, kaip pasakotoja pabrėžia, juodasios rinkos kainos dabartiniais laikais yra ne augštesnės, kaip tai būdavo anksčiau, bet dažniausiai žemesnės, nei viešojoje prekyboje. Tai esą greičiausiai todėl, kad čia prekiaujama daugiausiai vogtais daiktais — vogtais iš valdinių dirbtuvių bei sandelių. Kadangi kitaip neįmanoma pragyventi, tai tokių vogimų, išskyrus valdžią, niekas nesmerkia. Anot pasakotojos: "Kas begali rūpintis apiplosto krašto morale ir dorovės principų išlaikymu, kada jų likima lemia vadai ir išlaisvintojai, patys buvę bankų plėšikai, masiniai žudikai ir gangsteriai!"

Kaune juodoji rinka tuoj už Nemuno tilto, dešiniame gatvės šone ir gretimose gatvėse. Žmonės stovi šaligatviuose ir net vidury gatvės. Būriuojasi, aiškinasi kas ką turi pasiūlyti ir kokios kainos. Daugiausiai parduodami audiniai ir maistas. Iš vartotų dalykų pirmą eilę eina baldai. Didžiausias pareikalavimas lovų ir vaikų vežimėlių. Kainos nusistato visai kapitalistiniu pasiūly ir paklausy principu, neatsižvelgiant aplinkui veikiančios komunistinės sistemos.

Tiesa, Stalino prospekte (buv. Laisvės alėja) tekstilės krautuvis yra pilnos visokių audinių, bet lietuviai gyventojai jų ne-

įperka. Atlyginimai toki, kad jų vargiai pakanka būtiniausiems maisto dalykams. Tad šiose krautuvisėse daugiausia teperka sovietinės administracijos pareigūnai, karininkai ir tie, kurie yra prasimanę pinigų vogdami ar kitais nelegaliais keliais.

Kaune dabar užrašomos maždaug tokios kainos:
1 metras paprasto kartono — 8-12 rb.; 1 m. medžiagos šuknelė — 80-120 rb.; 1 m. medžiagos moteriškam paltui — iki 200 rb.; 1 metras miltų — 74 rb.; 1 pora moteriškų batukų (brezentinių) 112-120 rb.; 1 pora kaliošų — 29 rb.; 1 pora vilodžių — 120 rb.; 1 mot. kelnaitės (medvilninės) krautuvis — 25 rb.; juodoji rinkoje 15-16 rb.; 1 pora šilkinių kojinių 20 rb.; 1 pora sintetinių kojinių 8 rb.; 1 skepetaitė 6-20 rb.

Net ir privilegijuoti sluoksniai stengiasi pirkti ne pasiūtus drabužius, o medžiagą metrais, nes privačiai pasiūti pigiau išeina. Pasakotoja pati kurį laiką vertėsi privačiai siūdama už maždaug tokius atlyginimus: šalia nakvynės ir maisto:

Suknelė — 2 rb., mot. paltas — 20 rb., pora pirštinių nepirštuotų numegzti — 4 rb., megztinis numegzti — 65 rb., pora vyr. kojinių — 6 rb., 20 nosinių apmegzti — 15 rb.

Pasakotoja tvirtina, kad Kaune plinta prostitucija. Nors oficialiai uždrausta, Kaune esanti eilė prostitucijos namų, kuriuos lanko sovietiniai pareigūnai ir karininkai. Vieni toki namai esą net Laisvės Alėjoje, dabar vad. Stalino prospektu. Dėl to plinta ir veninės ligos. Esanti veninių ligų ligoninė — Girstupio gatvė 13 nr. (netoli geležinkelio stoties), kurioje nuolat esą apie 250 abiejų lyčių ligonių — vyrų skyrinių esą 120-140 lovų, moterų — 100-120 lovų.

Žaliakalny esanti didelė, dar Lietuvos laikais pastatyta ligoninė su apie 600 lovų. Čia dirba beveik vien sovietiniai gydytojai. Ligonijų yra per daug ir dažnai jų ligoninė nebeprima. Ir čia ligonys ypač skundžiasi blogu maistu. Gydytojai pataria ligonims prašyti, kad gimnės neštų maistą iš namų. Lankymo

(Perkelta į 8 pusl.)

TALKA VILTIES NAMAMS

Nupirktųjų Vilties — Dirvos namų dokumentai tvarkomi ir namoma, kad šį mėnesį bus viskas sutvarkyta. Po to teks atlikti spausuvei reikalingus įrengimus ir perkelti Dirvos redakciją bei pačią spaustuvę.

Vilties namų pirkimo tarpininkas Ray Nausneris, kuris jau daugelį clevelandiečių yra aprūpinęs gerais pirkiniais, tvarkyme nuosirdžiai talkininkauja.

I mūsų paskelbtą atsisaukimą jau atsiliepė ir trys vyresniosios kartos veikėjai: Clevelandietė veikėja Sofija Mudrauskienė ta proga atnešė \$25.00 ir paprašė, kad ją įrašytų į Vilties Draugiją. Ji palinkėjo, kad visi tautininkai prie šio namo įrengimo savo auka prisidėtų.

Iš Brooklyno tuoj atsiliepė daugelio organizacijų veiklus narys, aktyvus tautininkas Pranas Narvydas. Jis atsiuntė 5 dolerius ir geriausius linkėjimus.

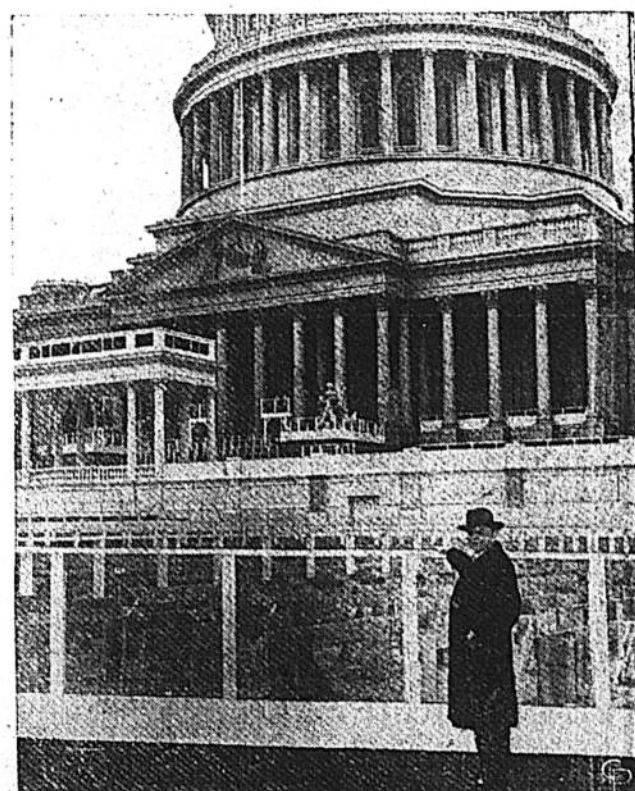
Laikraštį išleidžiant gavome 100 dolerių čekį iš A. S. Trečio-

ko, Tautinės Sąjungos izdininko. Laiške mums rašo: "Laukiu progos į talką Vilties darbams. Dabar tokia proga atsidaro, kada Viltis perka nuosavus namus. Jungiu 100 dolerių čekį ir linkiu geriausios sėkmės Jūsų darbams".

Pirmiesiems aukotojams ir nuosirdiems talkininkams ačiū. Laukiame visų kitų talkos.

VILTIES DRAUGIJOS NARIAI

I Vilties Draugiją įstojo ir įnešė įnašus:
Žitkus Ed., Cicero \$10.00
Kl. M., Cleveland 10.00
Xy, Boston 10.00
Mudrauskienė Sofija, Cleveland 25.00
A. S. Trečiokas, Newark 100.00
Vilties Draugijos reikalais kreiptis: 6820 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio.

Devynesdešimt metų senelis Addison T. Smith bus vienintelis žmogus dalyvavęs kiekvienam prezidento įšventinime nuo 1889 metų, kai pamatys Dwight D. Eisenhower duodant prezidentinę prisaišką. Jis yra matęs 11 prezidentų prisaiškas ir susipažinęs su jais pačiais, išskyrus su Trumanu, su kuriuo tiksliai pasimatyti prieš sausio 20. Smith yra gimęs Ohio valst. ir atstovavęs Idae apskrity per 20 metų.

DIRVA

Lithuanian Weekly, published by American Lithuanian Press & Radio Ass'n VILTIS, Inc. (Non-profit), 6820 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio. Telephone: ENdicott 1-4486. Issued in Cleveland every Thursday, Editor: Balys Gaidžiūnas.

Entered as Second-Class matter December 6th, 1915, at Cleveland under the act of March 3, 1879. Subscription per year in advance: In the United States — \$5.00 in Canada — \$5.50, elsewhere — \$6.50. Single copy — 10 cents.

Lietuviškas savaitraštis, leidžiamas VILTIES, Amerikos Lietuvių Spaudos ir Radijo D-jos (Inkorporuota), 6820 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio. Telefonas: ENdicott 1-4486. Išleista Clevelande kas ketvirtadienį. Redaktorius: Balys Gaidžiūnas. Įregistruota kaip antros klasės siunta 1915 m. gruodžio 6 d., Clevelande pagal 1879 m. kovo 2 d. įstatymą. Prenumerata metams iš anksto: Jungt. Amerikos Valstybėse \$5.00, Kanadoje — \$5.50, kitur — \$6.00. Atsk. Nr. kaina 10 centų.

KAS ir KUR

• 1952 m. gruodžio 31 d. Austrijoje buvo lietuvių: 77 vyrai, 74 moterys ir 50 vaikų, iš viso 201 mūsų tautietis. Tarp jų yra 13 džiovininkų, 17 chroniškų ligonių, 5 invalidai, 13 gausių šeimų, 31 senelis, o dirbančių — tik 50. Svarbiausios lietuvių kolonijos Linze, Salzburge ir Innsbruke.

• Nuo N. Metų ligšiol DBLS leidžiamas "Britanijos Lietuvis" — višta Europos lietuvių laikraščiu, kuriame bus duodama daugiausia informacija apie Europos liet. bendruomenių gyvenimą. "Br. L-vj" toliau leis DBLS c. valdyba drauge su PLB Europos kraštų bendruomenėmis, kurių kiekviena skiria po vieną atstovą į leidimo tarybą.

• 1952. XII. 27 d. rytą, Strassburgo ligoninėje, po sunkios kepenų operacijos, mirė Ph. Dr. Veronika Karvelienė, VLIKo ir VT nario Dr. P. Karvelio žmona. Paliko vyrą ir dukrelę Ugne.

IŠ LAIŠKŲ REDAKCIJAI

Labai buvo malonu skaityti "Dirvą" per išitus metus, tikrai labai įdomus laikraštis. Tik vienas dalykas, mums nemokytams, yra nesuprantamas, kodėl Jūs vartojate daug nelietuviškų žodžių, kurie galėtų būti lengvai pakeičiami lietuviškais.

E. L., Brockton
Autorė save priskyrė prie tų nemokytų žmonių, kurie apdovanoti tik kuklumu. Stengsimės į pastabą atkreipti dėmesį.

IŠ VENECUELOS RAŠO:

Turėjome mažą paminėjimą Neo-Lithuania Korp! 30-ties metų sukakties. Susirinkom keturi to ordino mokiniai. Ta proga nutarėm įsigyti po vieną Vilties akciją. Pinigus prisiųs Mečys Balutavičius — vienas iš mūsų mokinių. Antras mokinys, Kazys Nausėdas, turėjo pasiųsti mažą korespondenciją į Dirvą. Tuo būdu matai, kad į darbą įsitraukia daugiau naujų žmonių. O su tuo ateina daugiau naujų stilių, naujų formų — taigi, turėtų būti ir įdomiau.

A. D., Venezuela
Venezuelos bendraminčiai beveik visad yra pirmieji pradžiuginę gerasi sumanymais ir darbais. Ačiū jiems už gražią talką.

GERIAUSIA DOVANA

Artėja Kalėdos ir Nauji Metai. Geriausia dovana yra lietuviška knyga. TREMTIES leidyklos išleistos knygos, gaunamos DIRVOJE ir kitose atstovybėse:
Igno Šeiniūso "Kuprelis", kaina 2 dol.
Vytauto Alanto romanas "Pragarų Pošvaistės", 430 pusl., kaina 3,5 dol.
R. Spalio novelės "Didžiosios Atgailos", kaina 3,5 dol.
Jurgio Savickio romanas "Šventoji Lietuva", kaina 3 dol.
R. Spalio nepaprastos intrigos jaunimui ir senimui apysaka "Gatvės Berniuko Nuotykių", 508 psl., kaina 5 dol.
Visos TREMTIES leidyklos išleistos knygos įraštos drobeje. Tai gražus bibliotekos papuošimas ir geriausias pasirinkimas dovanoms.

1953 M. ŪKINĖS PERSPEKTYVOS

(Atkelta iš 1-mo pusl.)

Karo gamyba, nors kiek ir sumažės, vis dar bus augstame lygyje. Laukiama pragyvenimo išlaidų sumažėjimo. Atpiginti mėsą, šiek tiek rūbų, automobilių kainos nekils, o gal net

kiek ir sumažės. Taip pat ne laukiama didelio kainų kritimo ir namų srityje, atlyginimai nebus mažesni, o statybos medžiagų kainos palyginti vis dar augštos. Ateinančių metų ūkinis gyvenimas šitaip skaičiais atvaizduojamas:

	1953 metų pradžioje	1953 metų pabaigoje
Pramonės gamyba, lyginant su prieškarine, pakils nuo	223%	229%
Gyventojų išlaidos pakils nuo dabartinių	223,8 bil. iki 230,1 bil. dol.	
Darbininko valandinis uždarbis bus	1,71	1,76 dol.
Biznierių pelnas be taksų sieks	19,5 bil. iki 21,6 bil. dol.	
Gyventojų pajamos pakils nuo Dirbančiųjų bus (sumažės, nuo Pragyvenimo lygis nukris, lyginant su prieškariniu, nuo Dirbančiųjų atlyginimai ir algos sieks	278,1 bil. iki 283,6 bil. dol.	65,4 mil. iki 64,9 mil.
Namų pastatų vertė bus beveik pastovi —	190,9% iki	187,3%
Ūkininko pajamos sumažėsiančios nuo	185,3 bil. —	191, bil. dol.
Vyriausybės išlaidos padidės —	32,4 bil. —	32,5 bil. dol.
	35,1 bil. —	32,5 bil. dol.
	80,8 bil. —	87,6 bil. dol.

Iš šių spėjimų skaitlinių yra laukinta gerų metų, tik žemės ūkyje pajamos numatomos kiek mažesnės, bet nežymios. Tačiau mums, eliniams dirbantiems, vengtina didesni užpikimų, užsitraukiant didesnes paskolas. Jeigu respublikonai susigundin-

tų britų siūlymais — dolerio nuvertinimu — tuo atveju gryn pinigų laikymas banke nebūtų naudingas laikytojui. Reikia sekti ūkinio gyvenimo raidą ir pagal tai tvarkyti savo santapus.

A. M-kis

Ačiū Rėmėjams!

Prenumeratos pratęsimo proga DIRVOS spausdinimo priemonės pagerinti auoko šie skaitytojai:

Gelazius Julius, Chicago	\$2.00
Gregoris R., Centralia	1.00
Juška Juozas, Detroit	1.00
Arnastauskaitė K., Bayonne	2.00
Baublys J., Detroit	0.50
Kuras Povilas, Naugatuck	1.00
Marcinskas B., Paterson	1.00
Garbačiauskas L., Toronto	1.00
Keciorius V., Toronto	1.00
Paršeliūnas J., Toronto	1.00
Titus Karolis, Cleveland	0.50
Vaičiūnas V., Detroit	1.00
Rugienius Jonas, Detroit	1.00
Svilas B., Detroit	2.00
XX, Cleveland	5.00

KAS TURITE TIMELESS LITHUANIA

Dirvos redakcija yra gavusi keletą prašymų prisiųsti knygą Timeless Lithuania, parašytą Dr. I. C. Norem, išleista Lietu- vai Vaduoti. Sąjungos. Jei kny- gų platintojai turite dar neiš- platintų egzempliorių, ar kas- turite atliekamų, malonėk tuoj išsiųsti Dirvai (6820 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio).

Jau išėjo iš spaudos. Gau- nama leidykloje ir pas spau- dos platintojus
Kaina \$2.25

STIPRUS ZOBARSKAS

AUSRELE

ELEMENTORIUS

PATRIA

Post Office Box 1291
Stamford, Conn.

LOUIS VACANCY

Jei Jūs ruošiatės važiuoti sveikatos pataisyti į Hot Springs, Ark., atsiminkit, kad pas mus kaštuoja tik \$1.00 per dieną.

L. VALEIKA,
538 Prospect Ave.,
Hot Springs, Ark.
Telef.: 5163

DIRVĄ UŽSISAKYTI

galima ir šandien, nėra reikalo laukti nei metų, nei mėnesių

pabalgo!

DIRVOS ATSTOVAI

į kuriuos galima kreiptis visais DIRVOS prenumeratos ir skelbimų reikalais:

Baltimore, Md.
Antanas Česonis
1323 Hollins St.

So. Boston, Mass.
Brunonas Kalvaitis,
545 East Broadway.

Brockton, Mass.
Bačiulis A.,
9 Broad St.

Chicago, Ill.
Jonas Paplėnas,
4416 So. Hermitage Ave.,
Yard 7-0191

Dayton, Ohio
J. A. Urbonas,
1302 Lamar St.

Detroit, Mich.
Vi. Pauza,
9124 Quincy Ave.

Newark, New Jersey
A. S. Trečiokas,
314 Walnut St.

New York-Brooklyn
Antanas Sodaitis,
57-56, 63rd St.,
Maspeth, N. Y.

Omaha, Nebr.
J. Povilaitis,
5617 So. 31 St.

Francois Mauriac - Nobelio laureatas

1952-ųjų metų Nobelio literatūros premija buvo paskirta prancūzų tautos sūnui Francois Mauriac.

Francois Mauriac yra vienas iš pačių didžiųjų šio šimtmečio Prancūzijos rašytojų, seniai prisiveržęs pro savo gimtojo krašto ribas ir šiandien plačiai žinomas visame kultūringajame pasaulyje.

F. Mauriac, gimęs 19 šimtmečio pabaigoje (1885 m.), iškilio tik po pirmojo Pasaulinio Karo. Pirmieji jo romanai praėjo nepastebėti, tačiau 1922 metų vasario mėn. pasirodęs jo romanas "Raupsuotojo pabučiavimas" ("Le baiser au lépreux") atkreipė kritikos ir skaitančios visuomenės dėmesį. F. Mauriac staiga pasidarė garsus. Po to ejo ilga Mauriac romanų se-rija, kuriuose jis, pats būdamas katalikas, drąsiai kritikuoja se-ny katalikiškų šeimų moralinį gležnumą. 1925 m. Prancūzų Akademija už literatūrinius nuopelnus jam paskiria Didžia-įj Romano Premiją (Grand Prix du Roman).

Šiandien Francois Mauriac ro-romanai, (be jau minėtojo "Raup- suotojo pabučiavimo"), "Ugnies upė" ("Le Fleuve de Feu"), "Blogis" ("Le Mal"), "Meilės dykuma" ("Le Desert de l'amour"), "Teresė Desqueyroux" ("Therese Desqueyroux"), "Li- kimas" ("Destins"), "Gyvačių lizdas" ("Le Nœud de Vipères") ir kiti yra plačiai žinomi skai- tančiųjų pasaulyje.

F. Mauriac romanai, prof. dr. H. Brugmans žodžiais, koncen- truoja ne apie žmogų, apskritai imant, kaip psichologinį fe- nomeną, bet apie didžiulias kon- kretaus gyvenimo realybes — nuodėmę, aistrą, dvasinį skaus- mą, vienišumą, sąžinės nerimą, meilę ir mirtį (Prof. Dr. H. Brugmans, "Les tresors litte- raires de la France"). Jo roma- nuose vaizduojamojo gyvenimo varšos tamsios ir liūdnos. Liū- dnos, galbūt, todėl, kad ir pats Mauriac buvo liūdnas savo vai- kystėje.

— Francois Mauriac vaikystė, — sako Louis Chaigne, — buvo liūdna ir turbūt kaip tik čia ir reikėtų įsitiesti jo romanų niū- raus charakterio priežastį (Louis Chaigne, Notre littéra- ture d'aujourd'hui). Ir pats Mauriac savo "Memuaruose"

VACYS KAVALIUSKAS

rašo, jog jis, būdamas vaikas, buvęs liūdnas ir visa kas jį skaudinę: mokytojų baimė, ne- išmoks pamokos, rašomieji darbai, egzaminai ir t.t.

Tačiau pro liūdus ir juodus jo romanų tonus vis garsiau ir aiškiau ima veržtis šviesos gies- mės aidai, kurie ypač išryškėja po 1928 m., kada Mauriac po moralinės krizės grįžta prie Dievo ir pasidaro karštas Pas- calio, dar 17 a. skelbusio, jog ne protas, bet širdis pažįsta Dievą, skaitytojas. Jo romanas "Tai, kas buvo pradžioje" ("Ce qui était perdu"), pasirodo jau nu- šviestas naująja šviesa. "Gy- vačių lizde" ši šviesa apšviečia agonizuojančio senelio viltis, o "Frontenac paslaptįje" ("Le Mystere Frontenac") Mauriac dainuoja apie šeimos meilę, gai- vinamą amžinosios meilės šalti- nio.

— Vėlesnieji jo kūriniai, — rašo jau minėtasis Louis Chaigne, — žmoniškosios nakties vi- dury sužadina ilgesį vaikystės ir tyrumo, panašaus į begalinį pušų ošimą ar į tolimą lakstin- galos balsą, kuris atrodo ateina iš nežinomo pasaulio.

Francois Mauriac, kaip retas kuris kitas didysis rašytojas, moka subtiliai fiksuoti pačius slaptuosius žmogaus sielos virp- telėjimų niuansus ir beveik ne- pastebimus pasąmonės suban- gavimus. Štai, pavyzdžiui, Elz- bieta Gornac, viena iš pagrindi- nių romano "Likimas" persona- žų, jaučia slaptą aistrą Robertui Lagave, pamisusiam savo draugų ir kaimynų sūnui, tačiau tatau ji pati sau prisipažįsta tik- tai po jo mirties. Mauriac ypač puikiai moka vaizduoti moters sielos slapčiausius kampelius, pagauti ir lengviausius atšėdė- lius, ir turbūt todėl moterų skaitytojų jis labiausiai mėg- tamas.

Be grožinės literatūros kūri- nių, Mauriac yra parašęs nema- ža ir kitokio pobūdžio veikalų, kaip: "Jėzaus gyvenimas" ("Vie- de Jezus"), "Trys didieji vyrai priešais Dievą" ("Trois grands hommes devant Dieu"), kur na- grinėjami trijų didžiųjų Pran- cūzijos rašytojų — Moliere,

Rousseau, Flaubert — santykiai su Kūrėju, "Žmogus ir nuodė- mės" ("L'homme et le peche") — kolektyvinis kūrinys, spren- džias blogio ir gėrio problema literatūroje, ir daugelis kitų.

Čia nėra įmanoma, o todėl ir nesiryžta, duoti net ir pačius ryškiuosius didžiojo kūrėjo, gi- laus ir plataus, gyvenimo kelio ir kūrybos bruožus. Tenka pa- stebėti, kad Francois Mauriac yra vienas iš pačių didžiųjų mū- sų amžiaus rašytojų, ir tauta, kuri yra pasiekusi tokias meno augstumas ir ypač kuri gimdo tokius sūnus, kaip paskutinis Nobelio premijos laureatas, ne- ra pasirodusi mirti.

STOP GENOCIDE

Atlik savo pareigą. Įsigyk ir ant visų laiškų bei siuntų klijuok "Stop Genocide" ženklelius. Tuo populiarinsi Lietuvos vardą ir jos kan- čias.

Surinktos lėšos bus pa- naudojamos kovai prieš Lietuvoje vykdomą genoci- dą.

Ženklelių ir visos "Stop Genocide" akcijos reikalais rašyti:

Lithuanian National
Martiology Section
P. O. Box 1202
Cleveland, Ohio

Patark ir kaimynui,
kad prenumeruotų
DIRVĄ

ATSILANKYMAS KAPINĖSE

(FRAGMENTAS IS ROMANO "LIKIMAS")

FRANCOIS MAURIAC

Vieną vasaros dieną Maubec a Langon aikštėje, priešais kepyklos duris, Elzbieta išlipo iš savo karietos. Prie tos pat par- duotuvės slenksčio virpėjo pastatytas automobilis. Jauna moteris, kiek storoka, perdaug puikiai apsirengusi, dailino pyragaičius ke- turiams berniukams. Elzbieta atpažino Paulių, kuris nuo jos nu- sisuko. Ji išsirinko tortą ir vėl įsėdo į karietą, kuri sustojo prie kapinių.

Elzbieta perėjo arkadą, kur stovėjo paliktas laidotuvių ve- žimas, irėjo mirusiųjų dulkų žeme, kartais sustodama perskai- tyti kurio nors antkapio įrašą. Ji atsiklaupė prie savo mirusiųjų antkapio, tačiau ne prie to, kuris dengė mažojo Lagavo palaikus ir į kurį jina žiūrėjo ilgai, nejudėdama. Ji pastebėjo, kad kapo tvorelė reikalinga perdažyti.

Dangaus mėlynėje šūkavo kregždės. Keliu dardėjo veži- mas. Lentpjūvės nesiliovė dejavusios ilgu skundu. Lentų krūvos šią popietę kvepėjo šviežiais sakais ir skiedromis. Garvežys sun- kiai alsavo, ir jo dūmai nešvariai driekėsi tyroje dangaus žydry- mėje. Už kapinių sienos tarmiškai šnekučiavusi dvi moterys. Driežas, besišildęs ant terasos, pusiau pridengė Roberto Lagave vardą ir gimimo datą. Vasaros diena, panaši į tūkstančius vasa- ros dienų; panaši į tas dienas, kurios kaitino šiuos akmeninius antkapius tada, kai ponios Prudencijos Gornac palaikai prisijungė prie visų Gornac, kurie jau anksčiau buvo pavirę į dulkes.

Elzbieta apėmė liūdesys, staigus, ateinąs iš toli. Ach! Ji dar nėra tiek pat mirusi, kaip šie mirusieji. Ji primerkia akis ir mato kambarį, tamsų, tačiau permatomą; mažasias Lagave tiesia į ją rankas, jo dantys blizga, jo krūtinė nuoga...

Ji priejo prie tvorelės, kuri buvo reikalinga perdažyti, at- rėmė savo veidą į jos virbūlus ir įsiivaizdavo neįsimačiojamą tam- sumą, aklinai uždaryta dėžė, gabalą drabužių medžiagos, plonus ilgus kaulus... ir atsiklaupė.

Vertė V. Kavaliauskas

STUDENTŲ ŽODIS

Nr. 3

Redaguoja: K. Ostrauskas, R. Mieželis ir Vyt. Kavolis. • Red. adresas: Wm. James Hall 402A, Harvard University, Cambridge 38, Mass.

Nr. 3

Naujomis gairėmis

Studentų Sąjunga, šioji spontaniška jaunųjų akademikų veržumo ir lietuviško visuomeniškumo išraiška, pradėta prieš dvejus metus steigti pildant penkis tikslus (pedantiškai suregistruotų įstatuose) ir keturias užduotis, apie kurias tuomet buvo daug rašoma spaudoje. Sąjungos veikimo barai gali būti redukuoti į du pagrindinius: lietuviškąjį ir amerikietiškaį.

Sąjungos steigėjai yra kreipę ypatingą dėmesį į pastarąjį. Buvo tikimasi, kad Sąjunga turės svarbią užduotį valstybinėje plotmėje atstovauti Lietuvos studentus; gal pati svarbiausia jos užduotis buvo įžiūrėti skleidime informaciją apie Lietuvą, jos dabartinę padėtį ir aspiracijas. Buvo siūlyta steigti Lietuvos Studentų Egzylyje Sąjungą, ir jeigu atsakyta, ne dėl to, kad būtų tuo paneigiamas absoliutus tautinio principo primatas, bet kad sukūrus organizaciją, įgalinančią draugėn susiburti su Amerikoje gimusiais lietuviais.

Ši užduotis, kalbėti apie Lietuvą svetimiesiems, yra palikusi lygiai aktuali. Gal nebe taip svarbi kalbėti apie tai, ką mūsų kraštas kenčia (tai jau nebereikalinga politikos ir viešosios opinijos pažadinimui, kurios pozityvumas mūsų reikalams turi savo aiškias ribas). Gal svarbiau kalbėti apie konkrečias aspiracijas, Vilnių, Klaipėdą, Baltų Federaciją. Gal svarbiau kovoti už mums šiuo metu aktualių klausimų išsprendimą, kaip Laisvosios Europos Radio lietuviškas transliacijas, rašant, pavyzdžiui, laiskus atsakingom įstaigom (neužmirškime, kad net ir Laisvosios Europos Komitetas savo žemėlapiuose rodo Lietuvą be Vilniaus). Bet svarbiausia kalbėti galvoti apie ateitį.

Bet, šios užduoties reikšmė nemažėjant, antroji, vidinė, tampa svarbesnė. Tai užduotis galvoti ir veikti. Galvoti lietuviškais klausimais, apie savo krašto ateitį, apie mūsų vaidmenį joje. Veikti savosios visuomenės gretose. Užduotis išsiaiškinti mūsų, studentijos vietą visuomenėje, šiandien lygiai svarbi, kaip užsieniečiams aiškinti mūsų tautos politiką. Laikui bėgant, ji taps vis svarbesnė. Mūsų tautinės politikos realiajam pagrindui, laiko vis labiau atitolinamam nuo mūsų, jo įsąmoninimas (ne praeties, o aktyvistinėm ateities kategorijomis) tampa pirmine mūsų veiklos užduotimi.

Naujieji mčiai reikalauja vis daugiau darbo grynai lietuviškoje srityje. Ir atsiminkime: lietuviškumas nėra romantiškas verkšlenimas; veikia nėra tarpusavio insinuacijos.

Ideologijos ir visuomeniškumas

Net ir mes, mokslui perdėm atsidavę, esame sudominti laikas nuo laiko daromais pareiškimais apie nedemokratinę idėjų, veikimo formų ir diktatorių asiracijų skverbimąsi į lietuvių visuomenę. Yra susiklosčiusi net tradicija tokius skverbimus sutapdinti su tuo ar kitu asmeniu, tarytum jisai ar jo pretenzijos ir būtų svarbiausias mūsų tarpe pavojus demokratijai.

Kad demokratijai pavojus gresia, taip. Bet negalima sakyti, kad jis jai grėstų iš indvidų pusės. Paskiras asmuo niekad nebus pavojingas tokiai didelei ir tokių mūsų tarpe lūpų garbinamą priderančiomis progomis apturinėjam idėjai, kaip demokratija — jeigu jisai nebus tam tikro dvasinio nusiteikimo apraška. Kai kurie mūsų visuomeniniame gyvenime pasireiškę negerumai, ir kai kurie net tokios mažutėlis, kaip mes, papiktinę žygiai ir yra būdingos apraiškos dvasinių nusiteikimų, sudarančių pavojų demokratijai, kur tik jie įsigali.

Demokratija, žinia, turi savo formą ir turinį. Pirmoji išreiškiama balsavimais, valdžios funkcijų padalinimais ir tarpusavio kontrole, įvairių laisvių konstituciniais užtikrinimais...

Demokratijos turinys slypi tam tikrose vertybėse, dėl kurių dauguma mūsų sutaria ir vertina. Viena tų vertybių yra, sakykime, tikėjimas, kad žmogus pakankamai inteligentiškas būti laisvas, turėti galimybės pačiam siekti savo gerovės; kad gera sau pačiam nusistatyti kelią, kuriais siektina savo "laime".

Tačiau demokratija neegzistuoja vien forma ir turiniu. Veiksmingumo ir visuotinio jai suteiktą metodas. Jei meto-

žmogaus asmenybėje kompromisas su savo įsitikinimais reiškia silpnumą, šis psichologinis motyvas negali būti perkeltas į bendruomeninę plotmę. Šioje kompromisas yra vienintelis normalus elgimosi būdas ir reiškia pribrendimą visuomeninio gyvenimo reikalavimams, kurių vienas iš esminių yra sugebėjimas derinti skirtingumus. Kas visuomeniniame gyvenime negali daryti kompromisų, reikalingas policijos arba psichanalisto priežiūros. Savarankiškai pasireiškdamas, jis tampa pavojingu visuomenei: patologisku reiškiniu, atbaigtu lietuvišku politiku.

Jeigu, tat, visuomeninis gyvenimas demokratijoje yra pagrįstas kompromisu, ir jei jokia save gerbianči asmenybė ne laikys leistinu kompromisuoti savo pasaulėžiūrinius įsitikinimus, kokių išvadų pasidarytina demokratiniame visuomeniniame gyvenime? Viena, ir būtent ši: ideologija, kaip ir religija, pašalinti iš visuomeninio gyvenimo ir palikti privačių individų įsitikinimui, jo paties sąžinės dalyku. Reikalauja to mūsų gili pagarbą žmogaus religijoms ir pasaulėžiūrinis įsitikinimams, kurių nuvertinti negalima, reikalaujant praktiniais sumetimais vesti juos į kompromisą su kitokiomis pažiūromis.

Kad perkeltume visuomeninio gyvenimo reikšimą iš ideologinio aprėpti į pragmatiską išsivystant lauką, turime visų pirma atsakyti ideologinio metodo visuomeniniame veikime ir jo vietoje prisiminti mokslinį metodą. Šisai nuo ideologinio skiriasi dviem esminiais aspektais: pirma, jisai neveida atsakymų į konkrečias problemas iš centrinės suabsoliutintos prielaidos, o, stebėdamas konkrečius gyvenimo reiškinius, prieina išvadą apie tuos konkrečius reiškinius; jas susistemizavęs, jisai prieina prieidom, aiškinančią tuos dalykus, kurie buvo tyrinėti, ir galiojančią, kol tikslesni tyrinėjimai neprievers prie skirtingų rezultatų — geresnių paaiškinimų — tobulėsių prieidom. Išvada nėra vertinga pati savaime, o tik tiek, kiek ji atitinka turimus faktus; principas yra žinojimo funkcija.

Jeigu vienas ideologas, įsitikinęs savo tiesos absoliutumu, esmiskai negali pagerbti kito ideologo jam šventos tiesos, tai moksline metodo visuomenininkas, turįs abejoti savo prieidom galutinumu (moksle galutinumo nėra), yra vertiamas iš pagrindų pagerbti kito tokio visuomenininko skirtingas prieidom. Pastaroju atveju nėra a priori aišku, kuris arčiau prieidom prie sprendimo, įgalinančio mus kontroliuoti tyrinėtą objektą ar aprašką; o tatau juk tėra mokslinės tiesos tikroviškumo kriterijus. (Tuo būdu, pavyzdžiui, valstybės politika šeimos srityje vadovaujasi ne kuriomis laiko pašventintomis ideologinėmis gairėmis, bet konkrečiais planais, įgyvendinančiais demokratinią siekią suteikti žmonėms sąlygų patiemis, "pagal savo sąsoną", tapti laimingais).

Antra, mokslinis metodas, būdamas grynai techniškas, neturi pats savyje etinių principų, nei galutinių tikslų. Tuo būdu jo etiniai principai, nesikirta su etiniais principais to galutinio tikslo, kuriam siekti jis pritaikomas, būtent, demokratijos. Ideologinis metodas naudojasi demokratijos idealu kaip prie-

mone savo paties tikslui, glūdinčiam jo paties esmėje. Vertybės esti iškreipiamos, ir demokratija, kaip žodžiais išpažįstamas tikslas, esti palenkiamas ideologiniame metode slypinčiam kitam tikslui, kuris su demokratija gali neturėti nieko bendra. Todėl nei tradicinė socialistinė, nei tradicinė krikščioniškosios demokratijos ideologija, nei, pagaliau, 19-jo amžiaus liberalizmas savyje neturi jokios esminės demokratijos garantijos, nes jos žino tikrąją ir galutinę tiesą ("nepasaulėžiūrinės katalikiškos ideologijos politika", iš kitos pusės, yra Dr. Jekyll ir Mr. Hide "suskaldytos asmenybės" principo sąmoningas ir šaltakraujiskas pritaikymas politiniam gyvenimui, labai būdingas segmentalizuotam 20-jo amžiaus žmogui).

Kokia gali būti demokratija ir tolerancija (jei toleruoti nevertia policija arba asmeniškai humanistiniai nusiteikimai, nebūtinai iš pačios ideologijos išplaukia) tam, kuris ne tik patisai eina velniop, bet dar, maloniai šypsodamasis, ir kitus į pragarą veda; arba kuris tyčiojasi iš ekonominio determinizmo, tvirtindamas, kad tai tik tam tikro laiko ir vietos erdvėje ribotai galiojanti prieidom? Demokratija gali būti užtikrinta tik tuomet, kai kompromisas padaromas principu; kompromisas, savo ruožtu, galimas tik tuomet, kai operuojama turimų faktų šviesoje objektyviomis prielaidomis užuot izoliuotais asmeniniais tikėjimais.

Už prieidom mokslas yra atsakas, todėl, kad jina reiškia toki žinojimą, kokiame žmogūtas protas yra pajėgus. Ideologinis metodas todėl tūl augsta prestižą mūsų visuomenėje, kad pati visuomenė dar nėra susipažinusi su moksliniu metodu bendruomeniniuose klausimuose ir nėra supratusi, kad žinojimas visuomet geriau negu teorija, nes įgalina mus tiksliau kontroliuoti gamtos ir bendruomeninio gyvenimo apraškas, tiksliau planuoti žmonių gerovei ir leisti protingesnius įstatymus. Ideologinis metodas yra viduramžiško, nuo empiriškos tikrovės nusigręžusio galvojimo liekana. Žinojimas visuomet sąlyginis.

Mokslinis metodas visuomeniniame gyvenime mus taigai moko veiksmingiau bendradarbiauti. Ideologinis žmogus yra herojus, kuris geriausia atveju verčiau žūva negu dėl praktinės problemos išsprendimo dary kompromisą (kitais atvejais verčiau savo tiradomis arba laikraščiais šmeižtais nužudo oponentą). Pragmatinis visuomenininkas, naudojantis moksliniu metodu, savo esmė yra komandinis žaidėjas. Nelaiko jis kamuolio kietai prispaudęs prie sulysusios krūtinės, bet perduoda jį žaidimo bendram. Jeigu bedarant, nukenčia principai, jis save paguodžia, kad tie patys principai reikalauja, jog jie nebūtų pastatomi virš praktinės problemos išsprendimo ir žmogaus gerovės, kaip jis ją patsai supranta.

Pragmatinio visuomenininko užduotis yra problemų išsprendimas ir darbų atlikimas, ir jis to siekia, lavindamasis moksluose ir bendrame darbe, o ne "kultyvudamas" savo asmenybę" ir paversdamas ją galbūt tvirta, bet sykiu tokia kampuočiu, kad už jos neišvengiamai užkliūva ir nemaloniai burbuliuo-

Priaugančiųjų temomis

Visi esame susirūpinę lietuviškosios studentijos prieaugliu tremtyje; be jo ir Lietuvos valstybės, kaip žmogaus galvos lietuviškai, jis visada bus lietuvis. Lietuvių kalbos užmiršimas, svetimų pačių perėmimas palaipsniui priveda prie padėties, kada žmogus pradės nebegalvoti lietuviškai, tuomi galutinai tapdamas nelietuviu. Galvojimas plačiausia prasme — paskutinis tautiškumo požymis.

Kylą klausimas, kaip su lietuviškosios studentijos prieaugliu Amerikoje. Šiuo metu čia studijuoja apie 400 neseniai atvykusių lietuvių ir nežinomas skaičius čia gimusių. Pirmieji susiorganizavę į Lietuvų Studentų Sąjungą JAV. Ši organizacija turi apie 300 narių, kurių 45 procentai yra baigę lietuviškas gimnazijas, likusieji — amerikoniškas.

Ši grupė, nors ir sudarydama

apie pusę studijuojančių lietuvių Amerikoje, dar nėra galutinai susiformavęs, todėl, kalbant apie ją, tenka remtis faktais, gal ir nevisiškai tiksliais. Amerikoniškas gimnazijas baigusieji lietuvių studentų didžioji dalis lanko kultūrinius ir nekulūrinius lietuviškus parengimus, jungiasi į akademines ir neakademines lietuviškas organizacijas ir t.t. Teoriškai jie pilnutiniai lietuviai. Savo pareigas atlieka. Lietuviškumą remia ne tik moraliai, bet ir materialiai. Atrodo, kad iki "tik tautinio galvojimo" dar labai toli.

Bet kaip tikrovėje? Nelaiminga tikrovė, kurios amžinas uždavinys — teorijų griovimas. Viename Stud. Sąjungos skyriuje tik koks dešimtas procentas antrosios grupės studentų aktyviai dalyvauja Sąjungos veikime, kuomet, prie dabartinių visuomeniškumo standartų, aktyvus dalyvavimas organizacijoje yra susirinkimų lankymas.

AKADEMINIAME PASAULYJE

Prof. M. Biržiška savo padekos rašte, jį pasveikinusiai Chicagos Studentų Draugijai, be kita ko rašo: "Tamstoms, mielieji studentai, ... vienas mūsų kovos darbas ... ypatingai reikėtų prieš akis turėti — tai sąmoningų kultūrinių-politinių lietuvių santykių palaikymas su latviais ir estais, ukrainiečiais ir gudais. Mūsų politikoje labai jaučiama tokių santykių nekoordinuotumas, paviršutiniškumas, kartais ir nebuvimas".

Illinois universiteto Chicagos skyriuje Navy Pier įsteigtam Lithuanian Club universiteto vadovybė suteikė pripažinimą. Klubui dabar priklauso netoli 60 narių, o jo vadovybė sudaro: pirm. R. Babickas, vicepirm. K. Mikėnas, sekr.-izd. D. Dirvinskis, nariai P. Vadoplas ir R. Gaška. Tai pirmas lietuvių studentų vienetas "veikias oficialiai JAV universitetų sienose".

Urbanos Lietuvių Studentų Draugijos nariai R. Neimaneitė, V. Germanas ir R. Mieželis davė pasikalbėjimą apie Lietuvą per Illinois universiteto radio stotį WILL. Pasikalbėjimas buvo prarastas laike universiteto YMCA sponsoruojamos radio valandėlės "Meet Your World Neighbors".

Montrealio universitete, Ka-

Kitame skyriuje valdyba nariams išsiuntinėjo anketas, klausdama, kaip skyriaus veiklą paversti daugumai narių įdomia ir prasminga. Tik apie 15 procentų gavusių anketas rado reikalo jas grąžinti.

Dėl minėtos situacijos kalti visi esame: ir lietuviškas, ir nelietuviškas gimnazijas baigę. Nemalonu, kad atsiranda tokių, kurie nemato ar nenori matyti pavojaus, grėsiančio lietuvių Amerikoje, lietuviams pradėjus tik "galvoti" lietuviškai. Tūlas sako, kad ne vien studentai tokie: visi dabar apsnūdę, gi studentai, be to, dar mažai laiko beturį; jie dabar, kaip ir visada, vienas iš neturtingiausių sluoksnių. Ko iš jų begalima norėti? Daug jau, jei užsimoka nario mokesį, perka bilietą į parengimą.

Studentai šį tą veikia, gal ir nemažiau kaip kitas lietuvis. Bet argi to pakanka? — ypatingai, kai turima reikalo su tautos viltimi, su tais, kurie organizuos, vadovaus lietuviškos išlaidų visame krašte? J. S.

nadoje veikia lituanistikos skyrius, kuriame studentai gali įteikti diplominius darbus lietuvių kalba. Vėliau tikimasi šį skyrį praplešti, įsteigiant Lituanistikos Institutą. Dabar pasiskaitas skaito prof. A. Ramūnas-Paplauskas ir dr. H. Nagys.

Lietuvių Akademis Sambūris Montrealyje, veikias jau nuo 1949 m., yra įsteigęs Stipendijų ir Pašalpų Fondą, iš kurio duodamos stipendijos paramos reikalingiems studentams. Suteiktos jau trys stipendijos, ir dar dvi numatomos paskirti studentams, studijuojantiems lituanistiką. Lėšos renkamos iš Montrelio lietuvių visuomenės; be to, visi Sambūrio nariai yra pasizadę įnešti vienos dienos uždarbį.

Illinois Universitete Urbanoje studijuojančių lietuvių tremtinių skaičius šį semesterį pakilo iki 22. Be jų Urbanos Lietuvių Studentų Draugijai priklauso ir 6 Amerikos lietuviai. Santykiai tarp studentų draugiški ir gražiai bendradarbiaujama. Neseniai Draugija savo nariams buvo surengusi susipažinimo šokių-arbatėlę.

Illinois Universitete Navy Pier lietuviai studentai plačiai reikiiasi sportinėje veikloje. Stalo teniso rudens semestro varžybose iš 60 dalyvių stalo

(Perkelta į 4-tą pusl.)

Chicagos lietuvių studentų ekskursija Notre Dame Universitete, kur profesoriaują PROF. STEPONAS KOLUPAILA, rudenį atšventęs 60 metų amžiaus jubiliejų. Nuotraukoje matome gerb. Jubiliją liet. studentų tarpe prie Notre Dame Universiteto rūmų.

Vytautas Kavolis

Sutikus žmogų iš Lietuvos

Ant. Barčius, mūsų bendradarbis Ecuadore

1. TARIAMAS GIMTINĖS DŪMŲ KVAPAS

Kažkur toli, už kalnų ir vandenių, yra mažas ir skurdus kraštas. Daugelis jo vaikų, svetimų dyvų užburti, jau jį užmiršo, daugelis pradeda užmiršti, o kiti jo net neatsimena. Tačiau, kad ir svetimuose soduose susisukus savo lizdus, rodos, dar daugumai jų yra malonus nutis Krašto dūmų pūstelėjimas.

Kartą einant negailestingai saulės kepinama gatve ir, prieš visokias judėjimo taisykles, kurių čia nėra jokių, glaudantis prie sienų įsiskaitant pavėsio, kaktomuša susiduriu su vienu vietinių pažįstamu. Po trafaretiško pasitapojimo per pečius tariamam bičiuliškumo ženklui ir po ilgiausiu kvailių mandagumo formulių, kurios nieko bendra neturi su tuo, ką galvoji, staiga jis man sako:

— Pats sakeisi esąs, rodos, lit... lit... lituanas?

— Aišku, — atsakiau. — Na ir kas? Ar tokių jau policija pradėjo įsiskaiti? — nuduotai rimtai paklausiau.

— Ką čia kalbi? — dirbtinai nusijuokė. — Bet čia mieste yra dar vienas ir labai turtin-gas lituanas; — paskutinius žodžius, kurie čia vieninteliai turi reikšmę, pabrėždamas, rimtai pasakė tropikų gyventojas.

Ore padvelkė tolimo Krašto dūmai. Argi gali būti? Juk aš čia skaičiau, pagal iš visų šaltinių surinktas informacijas, vieninteliu visame krašte lietuvių (atsiprašau to mielo tautiečio, tolimų gimnazijos dienų bičiulio, kuris kažkur laukiniuose Rytose, už dviejų valandų kelio lėktuvu, paskui už dviejų dienų kelio mulu, knisa amžinai šlapia skaisčiai raudoną molį drauge su keliolika laukinukų, jivari, kurie nelaukė jo atvykstant ir šimtmečiais gyveno laimingai nekrikštyti — bet žinau, kad jų aukso plovyklos ne jam yra reikalingos...)

Mano bendrakalbis užrašė to naujojo tautiečio adresą mano knygutėje. Aš jam už tai nevietiniai širdingai padėkojau.

2. "O GAL BUVOTE KARININKU?..."

Pavakare lėtai žingsniavau pačia didžiausia prekybina miest-gatve ir skaičiau namų numerius. Prie turtingai ir brangiai įrengtos krautuvės sienos kaboję prikaltas išblukęs numeris, kuris buvo užrašytas mano užrašų knygutėje. Krautuvė birzgia keli elektriniai šaldytuvai, pilna pirkėjų, sušilę, vien-

marškiniai laksto keli pardavė-jai, kasininkė prie automatinės kasos nespėja stampuoti talonėlius. Bet kurgi tas lietuvis, šio sekmingo biznio savininkas?

Nutaikęs akimirka, priselinu prie vieno pardavėjo, kuris man atrodė vyresnis ir paklausiu kurgi yra šefas.

— Po 35 minučių šefas atva-žiuos čia, — žvilgtelėjęs į ran-kinį laikrodį, jis man atsako ir automatiškai toliau aptarnauja klientus.

Netruko prabėgti tos minutės ir, mano nepastebėtas, prisiri-tina smalsiai į mane žiūrėdamas pagyvenęs, neaugšto ūgio vy-riškis ir ispaniškai užklausia:

— Aš šeimininkas. Ko no-rėjote?

— Girdėjau, kad esate iš Liė-tuvos. Užėjau pasikalbėti, — savimi nepasitikėdamas, pra-kalbėjau lietuviškai.

— Taip, taip, aš iš Lietuvos, — dirbtinai šypsodamasis at-sakė. — Gera, galėsime pasi-kalbėti, tik minutėlę palaukite.

Ir, mane palikęs, pribėgo prie kasininkės, paskui pora kartų paskambino telefonu, su vienu pardavėju įėjo į didžiulį šaldy-tuvą, trumpai pakalbėjo su ke-liais interesantais, kurie jo lau-kė ir priėjo prie manęs dar vis duodamas jį besivejantiems pardavėjams nurodymus ir pa-sisakymas kur einas ir kada grįšias.

— Einam iš čia, vistiek čia ramiai nepasikalbėsim, — šne-kėjo eidamas su manimi pro duris. — O jūs, ar iš Lietuvos? Gal iš Kauno?

Greta esančioj kavinėj atsisė-dom.

— Aš jau čia penkeri metai. Esu žydas. Buvau Kauno ghet-o, Dachau, — kalbėjo kiekvieną žodį nukirsdamas. — Bet aš lie-tuviškai užmiršau, gal kalbė-kim vokiškai? — pasiūlė, nors jau jis po pirmųjų žodžių kal-bėjo vokiškai.

Valandėlę tylėdami siurbčio-jome kavą, lyg nežinodami nuo kurio galo pradėti kalbą. Paskui ūmai į mane pakėlė savo veidą ir, vieną akį užmerkęs, o antrą, juoda ir grąsinantią, kaip pi-saltieto vamzdis, pastatęs į ma-ne, paklausė:

— O jūs gal buvote karini-nku?

— Nė karininku, nė kareiviui niekada nebuvau ir nežinau ku-rio galo pradėti kalbą. — iš-anksu permanydamas to klau-simo tikslą, bandžiau sukti į humorą.

— O daug lietuvių prie Hit-lerio buvo karininkais ir karei-viais...

— Buvo. Ką pagavo — tas buvo, kitaip būtų sušaudė.

— Buvo ir savanorių! — vis-

nedraugingai į mane žiūrėda-mas, kalbėjo toliau.

— Buvo, bet labai maža.

— Daug, labai daug! — ener-gingai maišydamas kavą puo-dely, tempė į save pokalbio vir-tybę. — O kas saugojo Kauno ghet-o? Kas buvo "mirties ba-talijone", kuris šaudė žydus? — beveik savo nosį prie mano no-sies prikišęs, piktai paklausė.

— Kiek aš žinau, kareivis ten turi stovėti sargyboje, kur jį pastatė, o, jei nepaklausys — vargas jam. O apie toją batali-joną aš nieko negirdėjau. Gal jis ir buvo, gal jame buvo vie-nas antras lietuvis, nežinau, bet juk visose tautos pasitaiko avantiuristų ir padugnių, — ra-miai atsakiau.

— Tik lietuviui tebuvo tame batalijone! Tik lietuviui tešau-dė! — beveik švokšdamas man atžėbė.

— Tegū, — sakau. — Bet pa-sakys man, keli žydus lietuviui sušaudė nuo Vytauto laikų iki 1941 metų? O be to, pasakys man, kaip žydai elgėsi lietuvių atžvilgiu laike pirmosios bolše-vikų okupacijos? Juk tada bu-vo Lietuvis ir žinote! Aš tuo nenoriu pasakyti, kad mes jieš-kojome progų žydams atkeršyti, o taip pat mes nekalbinam vi-sos žydijos už tai kurių žydu-jau perdaug antagontinius iš-siūkumus prieš žmones to kraš-to, kuris jiems šimtmečiais leido ramiai gyventi ir naudotis ne tik lygiomis pilietinėmis teisė-mis, bet dargi kai kuriomis specifinėmis privilegijomis.

— Aš nieko nesakau kas buvo anksčiau, — jau atlyžęs, nu-leidamas akis kalbėjo. — Lie-tuva buvo aukso kraštas! Tik lietuviams reikėjo laikytis ne-utrumalo. O prie bolševikų buv-visokių valkautų, ir lietuvių, ir žydu...

— Mano bendrakalbis piktai mostelėjo ranka.

— Kai aš vėl buvau nuvykęs į Kauną 1946 metų pavasarį, — lyg ką prisimindamas, pilna bur-ta man pradėjo pasakoti, — tai buvo didelis potvynis. Nakties metu Nemunas niekieno nelauk-

— Mano bendrakalbis greitai su-uo-dė, kad pasikalbėjimas įva-žiavo į nepageidaujamus būgius ir tuojau sumojo nusiūkti kalbą:

— O Lietuva buvo auksinis kraštas! Aš Kaune turėjau di-delius namus. Gal žinote Kalvių gatvę? Dideli namai. Aš sumo-kėjau 300.000 litų. Tai buvo bai-sūs pinigai!

— Ilgai turbūt Lietuvoj gy-venote, — pasiteiravau.

— Aš Kaune esu gimęs! — lyg pasididžiudamas, riktėlėjo.

Valandėlę nutilome, lyg įsė-kodami kalbos siūlo galo.

— Gal kada nors vėl grįšime į Kauną, — lyg užsisvajojęs pasakiau, žiūrėdamas į sienoj pakabintą Kanados miškų tu-ristinę reklamą.

— Aš negrįšiu! Niekada! — vėl piktai sušvenkštė ir jo akys sužalavo. — Aš negaliu prisimin-ti Kauno! Ten nužudyti mano tėvai, broliai!

— Mano, turbūt, taip pat, bet aš kaip tik dėl to labiau noriu grįžti, — ramiai paste-bėjau.

Mano bendrakalbis piktai mostelėjo ranka.

— Kai aš vėl buvau nuvykęs į Kauną 1946 metų pavasarį, — lyg ką prisimindamas, pilna bur-ta man pradėjo pasakoti, — tai buvo didelis potvynis. Nakties metu Nemunas niekieno nelauk-

3. IŠGELBĖTOJA VERONIKA

Po pirmojo smarkaus artilie-rijos apšaudymo, mūsų po-kalbis įėjo į ramesnes vėžes. Abudu atsiminim tų Auksc Kraštų ir valandėlei nutilome lyg užsisvajoję.

— Aš nesakau, buvo ir geri žmonių lietuvių, — jau visai ki-tu, ramiu tonu kalbėjo toliau. — Buvo inteligentų, protingų vyrų, buvo katalikų kunigų, buvo pa-prastų žmonių, kurie mums pa-dėjo, gelbėjo kiek galėdami ir išmamydami. Štai mes Kaune iš ghet-o ejom į darbus prie Mais-to fabriko į aerodromą. Pribė-ga prie manęs tokia biedna mo-teriskė, Veronika, ir sako: "Jan-keli, eik šen!" Aš priėjau prie jos. Ir ji man patylinė sako: "Bėk, Jankeli, sušaudys ir ta-ve!" Kur aš išbėgsiu, sakau.

"Atėik pas mane, kaip nors iš-gyvensim, paslėpsiu, niekas nė-ras!" Aš gal kaip nors išsisuk-siu, manim nesirūpink, sakau, bet, jei gali, paimek mano duk-terį. Ji sutiko ir aš kitą dieną atvedžiau savo trijų metų duk-terį. Tai buvo 1943 metų pava-saris. Mane vokiečiai vežiojo iš vieno kaceto į kitą ir karas pa-sibaigė man esant Dachau. Ka-rui pasibaigus tuojau nuvažia-vau į Kauną, susiradau Veroni-ką ir savo dukterį atsivežiau į Vokietiją.

— Tikriausiai jūs jai gau-siai atlyginote, — nekukliai pa-siteiravau.

— Aš jai sumokėjau už visą vargą! Aš jai daviau 2000 rub-lių, — pabrėžtinai pasakė.

Po neilgos pauzės, nerūpestin-gai paklausiau:

— O kaip tada Lietuvoj sto-vėjo doleris?

— Na, ant dolerių tai buvo nedaug. Juodoj rinkoj doleris

kaštavo apie 500 rublių. Bet tai buvo didelis pinigai! 2000 rub-lių! Ua!

— Bet kaip galėjote gauti leidimą vykti į Sovietinę Rusi-ją? — naiviškai pasiteiravau.

— Kaip aš negausiu leidimo vykti pasiimti savo vaiko? — nustebęs paklausė. — Kas mane galėjo sulaukyti?!

— Bet aš negirdėjau, kad nors vienas lietuvis po karo iš Vokietijos būtų nuvykęs į Lie-tuvą parsivežti savo vaiką, ar savo motiną, — pastebėjau.

— Dievas, rodos, niekam ne-pasako už ką ir ką baudžia, — stengdamasis išlaikyti ramumą, pasakiau. — Daug kas mėgsta savo naudai atspėti Dievo veik-smus, ar net ketinimus ir ma-nau, kad aš galėčiau tamstai atsakyti panašiu, bet nemažiau svariu argumentu, Bet palikim tai.

Mano bendrakalbio aštrus protas greitai suprato ir ne-kantriai mostelėjo ranka.

— Aš dabar lietuviui negaliu matyti, nes kiekvienas lietuvis man primena tuos baisius daly-kus Lietuvoj, — jau dirbtinai palaikydamas savo įtūžimą, kal-bėjo toliau. — Ir aš niekada dėl jokio lietuviui nė tiek nepa-darysiu! — ir, suspaudes nykš-tį ir rodomąjį pirštą, man kyš-telejo panosin.

Man besizįjojant su atsakymu, pribėgo jo krautuvės pardavė-jas ir pradėjo kažką aiškinti. Gavęs iš savo šefo smulkių nu-rodymų, jis tuojau spruko pro duris. Bet mūsų kalbą jau bu-vo nutrūkęs ir abu neturėjom noro jos sumegzti.

— Bet puikiai kalbate ispa-niškai, — pastebėjau. — Tačiau labai jau greitai pamiršote lie-tuviškai...

— Kam man ta lietuvių kal-ba? — lyg su panieka metė klausimą. — Kai buvau Kaune — mokejau kiek man reikėjo geštetui. O kiek ten tos lie-tuviškos kalbos reikėjo...

Pakilom abu nuo stalo. Priė-jus laukines duris, jis man pa-davė ranką, žiūrėdamas pro šalį ir skubiai perbėgo gatvę.

Lynėjo "smulkus lytutis. O kurgi išsisklaidė tie malonūs Tė-miškos dūmai?...

— Mano bendrakalbis greitai su-uo-dė, kad pasikalbėjimas įva-žiavo į nepageidaujamus būgius ir tuojau sumojo nusiūkti kalbą:

— O Lietuva buvo auksinis kraštas! Aš Kaune turėjau di-delius namus. Gal žinote Kalvių gatvę? Dideli namai. Aš sumo-kėjau 300.000 litų. Tai buvo bai-sūs pinigai!

— Ilgai turbūt Lietuvoj gy-venote, — pasiteiravau.

— Aš Kaune esu gimęs! — lyg pasididžiudamas, riktėlėjo.

Valandėlę nutilome, lyg įsė-kodami kalbos siūlo galo.

— Gal kada nors vėl grįšime į Kauną, — lyg užsisvajojęs pasakiau, žiūrėdamas į sienoj pakabintą Kanados miškų tu-ristinę reklamą.

— Aš negrįšiu! Niekada! — vėl piktai sušvenkštė ir jo akys sužalavo. — Aš negaliu prisimin-ti Kauno! Ten nužudyti mano tėvai, broliai!

— Mano, turbūt, taip pat, bet aš kaip tik dėl to labiau noriu grįžti, — ramiai paste-bėjau.

Mano bendrakalbis piktai mostelėjo ranka.

— Kai aš vėl buvau nuvykęs į Kauną 1946 metų pavasarį, — lyg ką prisimindamas, pilna bur-ta man pradėjo pasakoti, — tai buvo didelis potvynis. Nakties metu Nemunas niekieno nelauk-

— Mano bendrakalbis greitai su-uo-dė, kad pasikalbėjimas įva-žiavo į nepageidaujamus būgius ir tuojau sumojo nusiūkti kalbą:

— O Lietuva buvo auksinis kraštas! Aš Kaune turėjau di-delius namus. Gal žinote Kalvių gatvę? Dideli namai. Aš sumo-kėjau 300.000 litų. Tai buvo bai-sūs pinigai!

— Ilgai turbūt Lietuvoj gy-venote, — pasiteiravau.

— Aš Kaune esu gimęs! — lyg pasididžiudamas, riktėlėjo.

Valandėlę nutilome, lyg įsė-kodami kalbos siūlo galo.

— Gal kada nors vėl grįšime į Kauną, — lyg užsisvajojęs pasakiau, žiūrėdamas į sienoj pakabintą Kanados miškų tu-ristinę reklamą.

— Aš negrįšiu! Niekada! — vėl piktai sušvenkštė ir jo akys sužalavo. — Aš negaliu prisimin-ti Kauno! Ten nužudyti mano tėvai, broliai!

— Mano, turbūt, taip pat, bet aš kaip tik dėl to labiau noriu grįžti, — ramiai paste-bėjau.

Mano bendrakalbis piktai mostelėjo ranka.

— Kai aš vėl buvau nuvykęs į Kauną 1946 metų pavasarį, — lyg ką prisimindamas, pilna bur-ta man pradėjo pasakoti, — tai buvo didelis potvynis. Nakties metu Nemunas niekieno nelauk-

— Mano bendrakalbis greitai su-uo-dė, kad pasikalbėjimas įva-žiavo į nepageidaujamus būgius ir tuojau sumojo nusiūkti kalbą:

— O Lietuva buvo auksinis kraštas! Aš Kaune turėjau di-delius namus. Gal žinote Kalvių gatvę? Dideli namai. Aš sumo-kėjau 300.000 litų. Tai buvo bai-sūs pinigai!

— Ilgai turbūt Lietuvoj gy-venote, — pasiteiravau.

— Aš Kaune esu gimęs! — lyg pasididžiudamas, riktėlėjo.

Valandėlę nutilome, lyg įsė-kodami kalbos siūlo galo.

— Gal kada nors vėl grįšime į Kauną, — lyg užsisvajojęs pasakiau, žiūrėdamas į sienoj pakabintą Kanados miškų tu-ristinę reklamą.

— Aš negrįšiu! Niekada! — vėl piktai sušvenkštė ir jo akys sužalavo. — Aš negaliu prisimin-ti Kauno! Ten nužudyti mano tėvai, broliai!

— Mano, turbūt, taip pat, bet aš kaip tik dėl to labiau noriu grįžti, — ramiai paste-bėjau.

Mano bendrakalbis piktai mostelėjo ranka.

— Kai aš vėl buvau nuvykęs į Kauną 1946 metų pavasarį, — lyg ką prisimindamas, pilna bur-ta man pradėjo pasakoti, — tai buvo didelis potvynis. Nakties metu Nemunas niekieno nelauk-

— Mano bendrakalbis greitai su-uo-dė, kad pasikalbėjimas įva-žiavo į nepageidaujamus būgius ir tuojau sumojo nusiūkti kalbą:

— O Lietuva buvo auksinis kraštas! Aš Kaune turėjau di-delius namus. Gal žinote Kalvių gatvę? Dideli namai. Aš sumo-kėjau 300.000 litų. Tai buvo bai-sūs pinigai!

— Ilgai turbūt Lietuvoj gy-venote, — pasiteiravau.

— Aš Kaune esu gimęs! — lyg pasididžiudamas, riktėlėjo.

Valandėlę nutilome, lyg įsė-kodami kalbos siūlo galo.

— Gal kada nors vėl grįšime į Kauną, — lyg užsisvajojęs pasakiau, žiūrėdamas į sienoj pakabintą Kanados miškų tu-ristinę reklamą.

— Aš negrįšiu! Niekada! — vėl piktai sušvenkštė ir jo akys sužalavo. — Aš negaliu prisimin-ti Kauno! Ten nužudyti mano tėvai, broliai!

— Mano, turbūt, taip pat, bet aš kaip tik dėl to labiau noriu grįžti, — ramiai paste-bėjau.

Mano bendrakalbis piktai mostelėjo ranka.

— Kai aš vėl buvau nuvykęs į Kauną 1946 metų pavasarį, — lyg ką prisimindamas, pilna bur-ta man pradėjo pasakoti, — tai buvo didelis potvynis. Nakties metu Nemunas niekieno nelauk-

— Mano bendrakalbis greitai su-uo-dė, kad pasikalbėjimas įva-žiavo į nepageidaujamus būgius ir tuojau sumojo nusiūkti kalbą:

— O Lietuva buvo auksinis kraštas! Aš Kaune turėjau di-delius namus. Gal žinote Kalvių gatvę? Dideli namai. Aš sumo-kėjau 300.000 litų. Tai buvo bai-sūs pinigai!

— Ilgai turbūt Lietuvoj gy-venote, — pasiteiravau.

— Aš Kaune esu gimęs! — lyg pasididžiudamas, riktėlėjo.

Valandėlę nutilome, lyg įsė-kodami kalbos siūlo galo.

— Gal kada nors vėl grįšime į Kauną, — lyg užsisvajojęs pasakiau, žiūrėdamas į sienoj pakabintą Kanados miškų tu-ristinę reklamą.

— Aš negrįšiu! Niekada! — vėl piktai sušvenkštė ir jo akys sužalavo. — Aš negaliu prisimin-ti Kauno! Ten nužudyti mano tėvai, broliai!

— Mano, turbūt, taip pat, bet aš kaip tik dėl to labiau noriu grįžti, — ramiai paste-bėjau.

Mano bendrakalbis piktai mostelėjo ranka.

— Kai aš vėl buvau nuvykęs į Kauną 1946 metų pavasarį, — lyg ką prisimindamas, pilna bur-ta man pradėjo pasakoti, — tai buvo didelis potvynis. Nakties metu Nemunas niekieno nelauk-

— Mano bendrakalbis greitai su-uo-dė, kad pasikalbėjimas įva-žiavo į nepageidaujamus būgius ir tuojau sumojo nusiūkti kalbą:

— O Lietuva buvo auksinis kraštas! Aš Kaune turėjau di-delius namus. Gal žinote Kalvių gatvę? Dideli namai. Aš sumo-kėjau 300.000 litų. Tai buvo bai-sūs pinigai!

— Ilgai turbūt Lietuvoj gy-venote, — pasiteiravau.

— Aš Kaune esu gimęs! — lyg pasididžiudamas, riktėlėjo.

Valandėlę nutilome, lyg įsė-kodami kalbos siūlo galo.

— Gal kada nors vėl grįšime į Kauną, — lyg užsisvajojęs pasakiau, žiūrėdamas į sienoj pakabintą Kanados miškų tu-ristinę reklamą.

— Aš negrįšiu! Niekada! — vėl piktai sušvenkštė ir jo akys sužalavo. — Aš negaliu prisimin-ti Kauno! Ten nužudyti mano tėvai, broliai!

— Mano, turbūt, taip pat, bet aš kaip tik dėl to labiau noriu grįžti, — ramiai paste-bėjau.

Mano bendrakalbis piktai mostelėjo ranka.

— Kai aš vėl buvau nuvykęs į Kauną 1946 metų pavasarį, — lyg ką prisimindamas, pilna bur-ta man pradėjo pasakoti, — tai buvo didelis potvynis. Nakties metu Nemunas niekieno nelauk-

— Mano bendrakalbis greitai su-uo-dė, kad pasikalbėjimas įva-žiavo į nepageidaujamus būgius ir tuojau sumojo nusiūkti kalbą:

— O Lietuva buvo auksinis kraštas! Aš Kaune turėjau di-delius namus. Gal žinote Kalvių gatvę? Dideli namai. Aš sumo-kėjau 300.000 litų. Tai buvo bai-sūs pinigai!

— Ilgai turbūt Lietuvoj gy-venote, — pasiteiravau.

— Aš Kaune esu gimęs! — lyg pasididžiudamas, riktėlėjo.

Valandėlę nutilome, lyg įsė-kodami kalbos siūlo galo.

— Gal kada nors vėl grįšime į Kauną, — lyg užsisvajojęs pasakiau, žiūrėdamas į sienoj pakabintą Kanados miškų tu-ristinę reklamą.

— Aš negrįšiu! Niekada! — vėl piktai sušvenkštė ir jo akys sužalavo. — Aš negaliu prisimin-ti Kauno! Ten nužudyti mano tėvai, broliai!

— Mano, turbūt, taip pat, bet aš kaip tik dėl to labiau noriu grįžti, — ramiai paste-bėjau.

Mano bendrakalbis piktai mostelėjo ranka.

— Kai aš vėl buvau nuvykęs į Kauną 1946 metų pavasarį, — lyg ką prisimindamas, pilna bur-ta man pradėjo pasakoti, — tai buvo didelis potvynis. Nakties metu Nemunas niekieno nelauk-

— Mano bendrakalbis greitai su-uo-dė, kad pasikalbėjimas įva-žiavo į nepageidaujamus būgius ir tuojau sumojo nusiūkti kalbą:

— O Lietuva buvo auksinis kraštas! Aš Kaune turėjau di-delius namus. Gal žinote Kalvių gatvę? Dideli namai. Aš sumo-kėjau 300.000 litų. Tai buvo bai-sūs pinigai!

— Mano bendrakalbis greitai su-uo-dė, kad pasikalbėjimas įva-žiavo į nepageidaujamus būgius ir tuojau sumojo nusiūkti kalbą:

— O Lietuva buvo auksinis kraštas! Aš Kaune turėjau di-delius namus. Gal žinote Kalvių gatvę? Dideli namai. Aš sumo-kėjau 300.000 litų. Tai buvo bai-sūs pinigai!

— Ilgai turbūt Lietuvoj gy-venote, — pasiteiravau.

— Aš Kaune esu gimęs! — lyg pasididžiudamas,

Ar pažįsti šį kraštą

Nauji milžinai kelia krašto ūkinį pajėgumą

Didelė elektronų ir kt. pramonės pažanga

Šių dienų Amerikoje stebimas įdomus reiškinys — pramonėje atsiranda nauji milžinai, kurių augimas toks didelis, o ateitis tokia plati, kad ji suteiks naujų perspektyvų, galimų kitoms pramonės šakoms, gi patį krašto gyvenimą, jo stilių galės žymiai pakeisti.

Šioje vietoje skaitytojai jau buvo supažindinti su nuostabią įvairių gamybos šakų pažangą, tačiau tai, ką pasiekė per vieną dešimtmetį keli naujieji "įsibrovėliai" į krašto pramonę jau laiktina amerikietiška rekordais. Gimsta nauji produktai, kai kurių gamybos rūšių spartus kilimas neabejotinai visam krašto ūkiui suteiks naujų impulsų, o žmonių gyvenimo lygis turi daug galimybių dar daugiau pakilti. Žinovų net spėjama, kad krašto ūkis ne tik sensta, bet "atėjūnų" skatinamas dar labiau atkūti ir įgis tiesiog jaunatviškų bruožų. Kas gi tie naujieji rekordų statytojai?

Pirmoje eilėje čia minėtina elektronų pramonė, toliau gi seka chemikalai, elektros pramonė ir lengvieji metalai. Šiose srityse didelį sušidomėjimą parodo ne tik mokslo žmonės, išradėjai, bet ir mokyklas bebaigia jaunuoliai. Jei jaunas žmogus turės pakankamai gabumų, energijos ir pasiryžimo savo ateitį sutapdinti su darbu šiose kylančiose pramonės šakose, tai negalima abejojti, kad jis sukuria pasisekimų ir labai geru, bent materialine prasme, ateities užtikrinimu.

Kai 1891 m. angų fizikas George Johnstone Stoney negatyvų elektros vienetą pavadino elektronu, jis negalėjo ir įsivaizduoti, kokią persivertimą toji atomo dalelė sugebės sukelti 1940-1950 m. Amerikoje. Šiame krašte išaugo didelė elektronų (electronics) pramonė ir tik deka tiems elektronams, 1924 m. žinomajam šiam krašte išradėjui V. K. Zvorkinui juos pritaikius televizijos srity, televizija virto didelė ateitį turinti pramonė.

Antram pas. karui prasidėjus, 1940 m. elektronų įmonės JAV savo gaminių paleido į rinką už 200 mil. dol. Prasilenka dvylika metų, televizija, radijas įsigali krašte ir koks jau vaizdas! Naujojo "įsibrovėlio" gamyba pakilo net 20 kartų ir per metus siekia 4 bil. dol. Kariuomenė, televizija ir radijas — štai patys didieji elektronų pramonės vartotojai, taigi ir skatintojai.

60% šios pramonės produktų suvartojama kariškiams reikams ir tas pareikalavimas vis didėja. Kasdieną karinės žinybos krašte išsako tūkstančius radaro aparatų, reikmenų vairuojamoms mašinoms — lėktuvams (guided missiles), aparatų ryšių tarnybai ir navigacijai, tam tikrų dalių bomboms ir šautuvams, pagaliau tokių produktų, apie kuriuos visuomenė bent ligi tam tikro laiko neturi žinoti. Krašto gynybos srity elektronai pasirodė nepaprastai vertingi. 1951 m. spalio mėn. viešumai paskelbtas radaro sistemos tinklas JAV ir Kanadoje apsaugoti nuo galimų priešų oro puolimų. Tas radaras, kurio keistus aparatus ne vienas esame matę Atlanto, Pacifiko pakraščiuose uostuose ant augštesnių namų stogų, jau keli metai sėkmingai bandomas ir praktikuojamas didesniuose krašto uostuose laivams įvedant į uostą

lanką. Toji sistema ypatingai naudinga miglos metu ir ligšiol pats pirmas ja pasinaudojo Long Beach uostas Kalifornijoje ir San Francisco, o rytuose — New Yorkas ir Baltimore. Karo metu radaras atliko didelį vaidmenį sekant laivų ar lėktuvų padėtį, palaikant ryšius tarp karinių vadovybių ir kt.

Televizija ir radijas sunaudoja kitus 40% elektronų pramonės gaminių. Televizija, padariusi nuostabią pažangą ir per 5 metus pagaminusi 17 mil. aparatų, tikisi dar didesnės ateities, juo labiau, kad tikimasi paleisti į rinką dar nemažiau kaip 30 mil. TV aparatų ir pastatyti dar bent 800 stočių. Jei ne elektronai, šių dienų JAV gyventojas tikrai nematytų taip žydnėsios šios pramonės šakos.

1937-46 metų laikotarpis Amerikoje vadinamas "elektronų era". Šiame laikotarpyje, elektronų pritaikymą plečiant, padaryta labai daug žmogaus tarnybai ir... jo sunaikinimui. Sildymas elektronais, medicina, biologija, fizika, ryšiai, televizija, radijas, kariniai reikalai — tai tik dalis tų sričių, kuriose elektronų pagalba daug atsiekama. Net ir namų apyvokoje pradedama vis labiau naudotis elektronų pramonės atsiekimais. Kišeniniai radijo aparatai, elektroniniai mikroskopai, geresni kontroliniai aparatai namų šildymui ir vėdinimui, automatinės skaičiavimo mašinos, pagerinti aparatūrai žmogui su bloga klausa — tai vis būsimi masinės gamybos reikmenys.

Elektronų pramonėje vis daroma pažanga ir atsiekiama naujų techninių laimėjimų. Vienas tokių revoliucinio masto atradimų yra vad. transistor, mažytis mechanizmas, galintis būti net degtuko galvelės dydžio. Jis, kai kuriuose, pvz. televizijos aparatuose, galės sėkmingai pakeisti lempuotes (vad. vacuum tubes) ir ateityje žada paversti nepaprastai reikalingu produktu, drauge jis ir dar daugiau išskels elektronų pramonės nuostabių augimą.

Kita "stebuklingoji" pramonės šaka — chemikalai. Tai taip pat auganti pramonė, nes pvz. jei 1940 m. jos gaminių pardavta už apie 5 bil. dol., tai 1951 m. gamyba jau siekė daugiau kaip 18 bil. dol., taigi pakilo netoli 4 kartų. Glicerinas, metanolis, plastinės medžiagos, sintetiniai išdirbiniai, tai tik keli tokie augančios pramonės pavzdžiai. Nylono, rayono ir kt. sintetinių išdirbinių srity šiais metais tikimasi pagaminti daugiau kaip 2 bil. svarų, kas sudarytų 50% padidėjimą per dvejis metus. Gyventojų paklausa čia gali dar labiau paspartinti tų išdirbinių gamybą. Krašto išradėjai dar labiau pakels chemikalų pramonę. Jau sėkmingai gaminama sintetinė guma, o dabar viena įmonė anglų paverčia į gąžą ir gauna įvairius cheminius išdirbinius.

Jei krašto elektros energijos pajėgumas per dvylika metų pakilo daugiau kaip dvigubai, jei 1953 m. norima tą pajėgumą padidinti dar 11,5 mil. kilovatų, jei padaryti realūs žygiai atomo energiją pritaikyti povandeniniams laivams, tai tik rodo krašto atsiekimus ir perspektyvas ateičiai.

Be kai kurių lengvųjų metalų nebūtų įmanoma tokia didelė pažanga nei elektronų, nei che-

mikalų, nei elektros pajėgumo srityje. Pvz. aliuminijus žymiai panaudojamas elektros pramonėje, vis daugiau jo reikalauja kariuomenė, statyba, baldų pramonė. Jei 1940 m. to metalo pagaminta mažiau 400 mil. svarų, tai dabar jau siekia netoli 2 bil. sv., o 1955 m. tikimasi gamybą pakelti net ligi 3 bil. sv. Didelę ateitį turi ir magnėjus ir naujasis metalas — titanius, lengvesnis už plieną, tačiau sunkesnis už aliuminijų. 1951 m. jo pagaminta tik 1,4 mil. sv., per metais — jau 10 kartų daugiau ir dabar krašto ūkiniai sluogsniai tikisi, kad šis, labai stiprus metalas, galės atstoti šalia aliuminijaus. Elektronų ir kt. pramonės šakų išaugimas neabejotinai teikia sveiko kraujo krašto ūkiui, o šio klestėjimas bus ir vienas didžiųjų JAV stiprumo, galios ir įtakos skatintojų.

KLAUSIMAI IR ATSAKYMAI

Ar šie metai bus sėkmingi?
JAV ūkinio gyvenimo stebėtojų nuomone, 1953 metais Amerikoje gyvenantieji negalės labiau skystis. Kai kuriais požiūriais gyvenimas bus ir malonesnis. Ta nuomone, dėl įsibėgusios karo gamybos, depresijos neteks dar sulaukti, daugeliui atlyginimai bus kiek pakelti, bent metus ar pusantį bus pakankamai darbų. Gyvenimo lygis, tikimasi, dar labiau pakils. Mokesčių sumažinimo galima tikėtis tik už metų, jei bus, tai tik nežymūs. Krašto gyventojų skaičius pakils ir už metų jau sieks daugiau kaip 161 mil. 1952 m. sumažėjęs vedybų skaičius žada "atsigriebti" šiais metais, o vaikų tikimasi susilaukti bent 4 mil.

Kiek gyventojų žuvo per šventes?

Per Kalėdų ir Naujųjų Metų ilgas šventes nelaimingose atsitikimuose žuvo per 800 JAV gyventojų, daugiausia auto nelaimėse. Per past. metų 11 mėnesių auto nelaimėse kasdien žūdavo 102 JAV gyventojai. Prieššventinę savaitę Korėjoje žuvo 33 amerikiečiai — jie, žinoma, mirė ne "good time" siekdamai.

Ar daug naudojasi lėktuvais?
Per per. metus oro susisiekimo linijomis pasinaudojo per 24 mil. JAV gyventojų. Iš viso pasaulyje lėktuvais pasinaudojo 45 mil. ir oro linijų ilgis siekė 1 bil. mylių.

Ar gen. Eisenhoweris gali kalbėti vyriausybės vardu?

Pagal vad. Logan aktą ligi šių metų sausio 20 d., taigi ligi Eisenhowerio įvesdinimo į prezidento pareigas, JAV valdžios vardu gali kalbėti tik prez. Trumanas.

Ar 1952 m. atnešė rekordus Clevelandui?

Taip, tais metais du J. Carroll univ. studentai Clevelande skaldydami sau antausius sumušė pasaulinį antausių skaldomo rekordą. Jie pasiekė 20,001 skaičių, sumušdami anksčiau buvusį Harvardo univ. studentų rekordą (17,288) ir prieš tai buvusius rusų pasiekimus šioje "lenktyniavimo" srity.

Ar didelis kainų skirtumas čia ir Anglijoje?

Nevienodas. Sviestas, pienas, kiaušiniai, mėsa, bekonas ir cukrus Anglijoje pigesni kaip JAV, tas pats su baldais ir rūbais. Sezone metu pigiau kaštuoja šviežūs vaisiai ir daržovės. Geležinkelio kainos beveik tokios pačios kaip Amerikoje, tačiau požeminių mažesnis. Britų šeimoms auto mašinos neturi tokio vaidmens kaip čia — ten nuotoliniai mažesni, o gazolino galona kaštuoja 60 ct. Pramogų pigesnis, pavz. teatro ar kino bilietai, knygos, laikraščiai. Jei kas nori priimti namuose svečius, nesunku pašamdyti tarnaitę už 50 ct. val. Tačiau ciga-

Lietuvybės tvirtovė prie Pacifiko

Taip galima būtų pavadinti Los Angeles, Cal., lietuvių koloniją, kuri skaičiumi nėra didelė, bet gali pretenduoti į pirmąją vietą pasaulio lietuviškųjų tarpe. Čia yra Lietuvos Garbės Konsulas (juo yra dr. J. Bielskis); dar tik neseniai galutinai užbaigta šv. Kazimiero parapijos bažnyčia — pastatyta beveik išimtinai lietuvių pinigais; gi iš senosios bažnyčios padaryta salė įvairioms pramogoms ir kt. lietuvių reikalsams; čia leidžiamas žurnalas "Lietuvių Dienos", o be to, visai neseniai, parapija pradėjo leisti "Los Angeles šv. Kazimiero Parapijos Lietuvių žinias" (išeina du kart į mėnesį, spausdinamas rotatorium, turinys atitinka pavadinimą); yra du chorai; veikia lietuvių sekmadienio mokykla ir lituanistikos kursai; taip pat tautinių šokių grupė. Tai juk yra daug tokių kolonijai, kurios organizuotų lietuvių skaičius nesiekia net 1000. Bet ir tai dar negana: čia veikia ir lietuviškas radijas — lietuvių radijo valandėlė, kuri įsteigta tik 1952 m. — ir tai yra lyg ir paskutinis kartinis akmuo šiai lietuviybės tvirtovei prie Pacifiko.

Lietuviškoji radijo valandėlė įsteigta ir išlaikoma vieno tauraus lietuviu, kuris, labai gerai žinodamas radijo valandėles išlaikymo sunkumus, ir ypačiai

rečių pokalis kaštavo apie 52 ct., butas su baldais Londone mėn. atsis tarp 90 ir 175 dol., o rasti butus be baldų beveik negalima. Pavieniams gyventojams neblogai ir tokiam Londone — čia jie už mažiau kaip 10 dol. per savaitę gauso patogų kambarį, su pusryčiais ir pietumis. Anglijoje žymiai mažesni ir pajamų mokesčiai.

Kurių tautybių daugiausia Clevelande?

1950 m. gyventojų surašymo duomenimis Clevelande gyveno 132,799 svetur gimę asmenys ir tai sudarė 15% visų gyventojų. Jų tarpe pirmoje vietoje yra lenkai su 18,200 gyv., toliau seka čekoslovakai (16,350), vengrai (15,278), italai (15,630) ir jurgoslaviai (10,446) — čia įskaitytini ir slovenai). Lietuvių šis surašymo duomenimis Clevelande rasta 3,341. Šis miestas laikomas vienu didžiausių austrų centrų — jų yra 8,475, žymiai mažiau airių — 4,229, o vokiečių priskaitoma 9,629. Skandinavų kraštuose gimusių Clevelande yra per 2000 asm. Negrų rasės gyventojų mieste gyveno 147,947.

Ar žinai, kad Clevelande...
1950 m. buvo 52,000 vaikų mažiau kaip 5 m. amž. ir 2500 gyv. daugiau 85 amž. ...

22,000 vedusių porų neturėjo savo butų ir gyveno pas gimines ...

Gyveno 26,000 našlai ir išsiskyrę vyrai ir net 57,000 našlės ar išsiskyrusios ...

14,000 namų neturėjo bėgančio vandens ...

23,000 butų neturėjo šaldytuvų ir tenaudojo ledus ...

Dauguma miesto namų kainą buvo tarp 10,000 ir 15,000 dol. ...

Negrų gyv. skaičius 1940 m. buvo 84,919, o 1950 m. juodųjų padaugėjo ligi beveik 150,000. ...

Ar rūkytojų skaičius didėja?

Taip. 1952 m. cigarečių pardavimas JAV pakilo 18%. Dabar krašto rūkytojui metams rūkalams išeina 90 dol. Dėl rūkytojų susirūpinimo sveikata ir moterų rūkytojų padidėjimo labai smarkiai pakilo vad. silpnųjų (mild) cigarečių pardavimas.

Parengė V. AL

čia Los Angeles, kur nėra beveik jokių lietuviškųjų prekybos įmonių — kurių skelbimais daugumoje laikosi lietuviškosios radijo valandėlės didelės lietuvių kolonijose, netik ryžosi tą darbą pradėti bet ir jo visą piniginę naštą neša sava kišene. Tai Bronius Gediminas, žvalus, ramaus būdo ir šalto galvojimo, didelės tolerancijos, sugebą su visais ir visokiais klausimais susikalbėti — Amerikoje gimęs lietuvis.

Bronius Gediminas 1922 m. su tėvais grįžo Lietuvon, iš kur 1937 m. vėl atvyko Amerikon pasisvečiuoti, bet čia užtrukęs iki 1939 m. — Europoje pradedus karui — kaip Amerikos pilietis turėjo ir pasilikti. 1943 metais buvo pašauktas kariuomenėn, kurioje išbuvo iki 1946 m. — dalyvaudamas įvairiuose žygiuose Pacifike. Iki 1948 m. gyveno Chicagoje, ten dalyvaudamas lietuviškose organizacijose, bet didžiausią savo liuoslaikio dalį, jei ne visą, pašvėdavo bendradarbiauimui su Vanagaičiu — "Margutyje", jo radijo valandėlėse. 1948 m. persikėlė ir apsigyveno Hollywood, Cal., kur ėmėsi restoranų biznio, kuo ir tebesiverčia.

Los Angeles lietuvių veikloje Bronius Gediminas yra taip pat aktyvus — jis yra Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos skyriaus pirmininkas, ALTo valdybos vicepirmininkas ir visos eilės kitų organizacijų narys ir rėmėjas. Jo pasiryžimą (kuris jam iki šiol kainavo jau 1500 dolerių) paleisti lietuviškąją radijo bangomis — lietuviškoji visuomenė sutiko šiltai ir savo parama parengimų skelbimais, aukomis ir dalyvavimu radijo valandėlių parengimuose — grąžino jam nors ir nedidelę dalį jo išleistų pinigų, taip svariomis veiksmų lietuviųbei išlaikyti ir Lietuvos vardu šiame krašte garsinti. Lietuviškoji išeivija ir tremtis tikrai gali didžiulius tokius pavienius patriotiškos nusiuteikimo lietuviams, kaip kad Bronius Gediminas, kurie lietuviškajam reikalui aukoja ne centus — bet tūkstančius dolerių.

Taigi, turbūt, nebus perdėtas, šiai mūsų kolonijai, lietuviybės tvirtovės prie Pacifiko vardas, nes gi ko dar betruksta, kai čia veikia Lietuvos konsulas, lietuviška bažnyčia, lietuviškas radijas, leidžiami lietuviški laikraščiai, dainuoja lietuvių chorai, veikia lietuvių mokykla, lietuviškos mokyklos, tautinių šokių grupė ir iš viso veikia 30 lietuviškųjų draugijų?

Kiek gi tada iš viso šioje kolonijoje lietuvių? Kaip sakytų — organizuotų, kurie dalyvauja visuomeniniame lietuvių gyvenime — vargiai surinktume 1000. Bet teigiama, kad Los Angeles ir apylinkėse iš viso gyvena apie 5000 lietuvių. Ši kolonija sparčiai auga, nes kas savaitę čia atvyksta ir apsigyvena po kelis ar keliolika lietuvių iš rytinių Amerikos valstybių. Jei kitos kolonijos su baltu žiūri į ateitį, tai Los Angeles lietuvių kolonija yra vintinė Amerikoje, kuri daug metų auga, nes čia netik sveikatos tvirtovė, bet ir lietuviybės tvirtovė — lietuviškoms akimis žiūrint.

Los Angeles, Cal.
Sausio mėn. 1952

KAS
UZSISAKĖ
DIRVĄ —
TAS NESIGAILEJO!

Los Angeles, Cal.

Sausio mėn. 1952

KAS
UZSISAKĖ
DIRVĄ —
TAS NESIGAILEJO!

Los Angeles, Cal.

Sausio mėn. 1952

KAS
UZSISAKĖ
DIRVĄ —
TAS NESIGAILEJO!

Los Angeles, Cal.

Sausio mėn. 1952

WORCESTER, Mass.

LITERATŪROS IR DAINŲ

vakaras — koncertas

įvyksta sausio 24 d. 7 val. vakarė, šeštadienį

LIETUVIŲ KLUBO SALEJE

12 Vernon St.

Programą išpildo:

Rašytojai Stasys Santvaras ir Antanas Gustaitis

Operos solistas STASYS LIEPAS ir

muzikas JERONIMAS KAČINSKAS

PO MENINĖS PROGRAMOS ŠOKIAI GROJANT

NAUJAI TANGO KAPELAI

TURTINGAS BUFETAS

Koncerto pelnas BALFui ir lietuviškos

kultūros palaikymui

VISI WORCESTERIO IR APYLINKIŲ
LIETUVIAI Kviečiami ATsilankyti

ALTautinės S-gos Worcesterio skyrius

ŽINIOS IŠ LOS ANGELES

"Skirtumas tarp Respublikonų ir Demokratų Partijų" bus diskusinė tema įvykstančiam Kultūrinio Sambūrio susirinkime ponų Misiūnų bute sausio 11 d. 5 val. po pietų. Į šį susirinkimą žada atvykti ir visi lietuviai studentai, siekiant augstojo mokslo Los Angeles universitetuose. Norintieji prie šio sambūrio prisidėti skambina ponai I. Lašienė, AD 33706.

Jau išėjo "Lietuvių Dienų" sausio mėn. numeris, kuriame telpa virš 40 aktualių nuotraukų iš pasaulio lietuvių gyvenimo. Rašo: prof. J. Brazaitis, Vysk. V. Brizgys, Dr. B. Nemickas, prof. V. Krėvė-Mickevičius, prof. Dr. J. B. Končius, J. Mikuckis ir kit. Įdomus ir angliskasis skyrius. Prisiuntus savo adresą vienas numeris siunčiamas susipažinimui nemokamai. Metinė prenumerata \$4.00. Administracijos adresas: "Lietuvių Dienos", 9204 S. Broadway, Los Angeles 3, Calif.

Prof. M. Biržiškos "Lietuvių Tautos Kelio" antroji dalis, kurios pirmoji jau baigiama išparduoti, išeina iš spaudos apie vasario vidurį. Tikimasi, kad Vasario 16-sios paminėjimuose šią knygą bus galima jau įsigyti.

Vasario mėnesį Los Angeles lietuvių yra pažadėjęs aplankyti ir padaryti pranešimą, Lietuvos Laisvės Komiteto pirm. V. Sidzikauskas.

LAI.

Los Angeles, Cal.

Sausio mėn. 1952

KAS
UZSISAKĖ
DIRVĄ —
TAS NESIGAILEJO!

Los Angeles, Cal.

Sausio mėn. 1952

TAUPO LAIKĄ

JŪSŲ

PATARNAVIMUI

MAŽIAU KAIP

1 CENTAS

PER VALANDĄ

... Jūsų namų

telefonas

THE OHIO BELL
TELEPHONE COMPANY

SENIAU IR DABAR Nereikalingas šūvis pro šalį

K. S. KARIUS

Mūsų spaudos apžvalga

KAS DAROMA DARBININKŲ VARDU

II.

Unijų istorija

Unijų judėjimas yra senas, prasidėjęs prieš 100 metų, pirmiausia susijungus spaustuvių darbininkams į savo sąjungą, kuri 1952 metais minėjo 100 metų organizacijos gyvavimo sukaktį. Unijos panašiai kaip Europoje profsąjungos, turėjo sujungti paskirų amatų darbininkus į jų interesams ginti organizacijas, kovoti už geresnes darbo sąlygas ir didesnes algas. Unijų vadai buvo renkami iš tu pačių narių, niekad ne iš pašalininių. Kiti reikšmingi pradėjo darytis visai neseniai, ir matysite, prie ko tas privedė.

Amerikos Darbo Federacija gimė 1881 metais, kada jau buvo prisistigę paskirų unijų, nors dar nedaug. Ji gimė susibendrinimui narių į galingą organizaciją, turinčią vieną vyriausią vadovybę. Į federaciją nesidėjo tik geležinkeliečių įvairios unijos (jų yra virš 20), nors geležinkeliečiai Darbo federacijai visada simpatizavo. Federacijos tikslas buvo padėti organizuoti unijas ten, kur jų nėra, kitose amatų srityse kuriose dar buvo neorganizuotos. Tuom Darbo Federacijos įtaka išaugo. Federacijai priklauso ir eilė Kanados amatininkų unijų.

Kaip paskira, didelė ir triukšminga, išaugo angliakasių unija, pagrįstąs dideliais streikais ir kovomis už savo amato darbininkų reikalus. Jos dabartinis karštagalvis pirmininkas yra John L. Lewis, apie 70 m. amžiaus, paskutinis iš senosios eilės didžiųjų unijų vadų dar likęs gyvas, kai pereitą rudenį du jo vienlaikiai ir kovų bendradarbiai mirė: CIO pirmininkas Philip Murray ir ADF pirmininkas William Green. Lewis kartais dirbo su ADF išvien, kartais su ja pešėsi, ir tą pat darė su vėlesne CIO, pradžioje pats jai vadovaudamas, paskui iš jos išėjęs su šimtais tūkstančių angliakasių.

Amerikos Darbo Federacijos originalis tikslas buvo dirbti darbininkų-amininkų reikalams, nesikišant politikon, ir to laikėsi. Prezidento rinkimų metu laikydavosi neutraliai, neskaitydant jau kitų visokių kandidatų. Prieš I pasaulinį karą buvo pasiūkus kiti triukšminga, radikali vadovaujama centraline unija — Pasaulio Industrių Darbininkų unija, kuri griebsi organizuoti visus darbininkus, audejus ir kitokius, ne vien tik amatininkus. Ją rėmė socialistai, ir jai kovojant "su kapitalistais", išaukiant eilę didelių streikų, buvo pralietas kraujo. Ji likvidavosi kai I karo metu valdžia ėmėsi socialistus persekioti, ir kai pagaliau daug socialistų virto komunistais po 1917 m. Rusijos revoliucijos.

Rubų, kailių siuvėjų ir kitų adatos darbininkų unijas susijungė vadovauti iš Rusijos ir Lietuvos suvažiuavę žydai siuvėjai, kurie vieni jau mirė, kiti dar gyvi. Lietuvos žydų, siuvėjų unijos pirmininkas, S. Hillman, prezidentas Roosevelt buvo paskyręs II pasaulinio karo metu darbo santykių viršininku karo pramonėje. Jis mirė prieš penkerius metus.

Siuvėjų unijos savo tarpe pergyveno atkaklią kovą: tie ateiviai žydai, rūbisiuvi vadai, buvo daugiausia socialistai, ir unijos pergyveno varžytines dėl vadovybės tarp socialistų, komunistų, trockistų ir tų, kurie norėjo palaikyti siuvėjų amatininkų unijas rimtomis organizacijomis, saviems interesams ginti. Kadangi keliose rytinėse

kolonijose daug lietuvių užsiėmė siuvimo amatu, jų dauguma buvo įsivėlę iki kaklo į tas kovas, tik savo skyriuose (lokaluose) už vadovybę, tiek ir dėl centro vadovybės. Komunistai po 1917 metų Rusijos revoliucijos pasiūko užvaldyti tas unijas, kol net po kruvinių kovų komunistai buvo nustumti. Vadovybėje dar tebesimaišo daug radikalų, kurie ginasi esą komunistais.

Darbo Federacijos konkurentas — CIO

Palyginti neseniai, 1935 metais, iškilo nauja centrinė darbo organizacija, dabar daugeliu atvejų tebekovojanti su ADF — Industrinio Organizavimo Komitetas — CIO, kurios įkūrėjas buvo angliakasių unijos vadas Lewis, sugalvojęs suorganizuoti visus darbininkus — nuo praečiausio gatvės šlaviko iki dirbtuvių darbininkų, kurie nesisikaito amatininkais, apdedant juos mokesčiais jo organizacijai.

Kadangi ADF vadas Green tam nepitarė, Lewis su savo angliakasių iš ADF išėjo ir griebsi vykdyti visų darbininkų organizavimą į CIO, paimti darbininkus į savo vadovybę. Pasisekimas buvo didelis, ypač dėl to, kad buvo depresijos laikai ir visi darbininkai, kurie dar kur dirbo, norėjo geresnių sąlygų. Tam galimybę sudarė ir Roosevelt valdymo metu pravažėjęs Wagner'o Darbo Santykių įstatymas.

Tas įstatymas leido, kam tik nori steigti ir versti unijas. Ir priviso visokių, kurie susigrupavo: būsiu prezidentas, tu sekretorius, tu kasininkas — organizuojam unija! Kur tik buvo dirbtuvė ar kokia darbo vieta, ten veržėsi tie organizatoriai-vadai, sau prisijungti daugiau darbininkų-narių, apkrauti juos duoklėmis ir iš to puikiai gyventi. Duoklės pradžioje buvo menkesnės, bet su laiku jos didintos ir didintos. Žinoma, tokia nauja unija tuoj įsijungė į centralinę CIO ir jos vardu pradėjo biznį.

Daugybėje dirbtuvių įsteigta, arba buvo iš seniau įkurtos, tos pačios dirbtuvės darbininkų unijos. Tie nauji organizatoriai, pasinaudodami Wagner'o įstatymu, veržėsi į tas dirbtuves, kad padarius tuos darbininkus savo sumanytos unijos nariais. Ir nei darbininkai nei darbdaviai negalėjo nieko padaryti: tas įstatymas leido pašalininiam įsibrauti ir užvaldyti.

Depresijos laikais, tie uni-jistus darbininkus laimėje pašaliniai vadai įvedė pusiau teroristinę padėtį: jei kam reikėjo kokių darbininkų, turėjo unijos vadams sumokėti didelius kyšius. Ir darbininkai, norėdami gauti darbo, taip pat turėjo savo vadams kyšius mokėti. Kas bandė kokių darbų dirbti be jų unijos, tie biznierių nakties metu vietomis darbovietose sprogdino, vietomis įmesdavo dvokiančias bombas, sugadinamį įstaigoje orą kokiame mėnesiui laiko...

Daugelis tų unijų vadukų pateko į kalėjimus. Daug kur ir policija grobiu su jais dalijosi.

Komunistai CIO vadovybėje

Rooseveltui prezidentaujant, komunistai gavę laisvę, pradėjo iš kitos pusės verštis į CIO unijų vadovybę, ir Lewis juos visus priėmė, duodamas visas galimybes komunistams naujas unijas steigti, jau esančiose užimti vadovybę. Ir komunistai pasijuto kaip žemiškame rojuje. Maskva džiaugėsi, kad Amerikos darbininkai patenka raudonųjų vadovybėn.

Karo metu niekam daug ne-

St. Tamulais labai supyko už jo laiško Gabijos leidyklai paskelbimą. Ilgiausiam, kaip paprastai, atsakyme Naujienose bando smarkiai pakaltinti tą laiško paskelbusius laikraščius ir bendradarbius, pridedamas jiems visokių dorybių trūkumą. Jis rašo, kad tas laiškas buvo privatus ir niekas neturėjo teisės jį skelbti.

Beje, tame laiške niekur nebuvo įsakmiai pažymėta, kad negalima jo turiniu naudotis, o antra, jis buvo paraštas viešai knygu leidimo įstaigai ir jo turinys taip pat lieti viešai reikala, o ne kokias asmeniškas St. Tamulais širdies slaptības. Todėl visai be pagrindo St. Tamulais pyksta ir įrodinėja savo nuopelnus (lyg kas juos neigė!), jei korespondentams pavyko sužinoti jo laiško turinį ir paskelbti viešumai. Juk jie ne-

kreipiant dėmesio, komunistai įsiviešpatavo CIO unijų ir skyrių vadovybėje. Bet karui pasibaigus ir pradėjus su Sovietais santykius peržiūrėti, rimtesni darbininkai, unijų vadai ir visai kraštas susirūpino — kas bus? Daugybėje dirbtuvių tas ADF konkurentas, komunistams darbuojantis, prisijungė ADF skyrius. CIO pastangomis ADF skyriai buvo iš dirbtuvių išstumiami, vadovybė atiteko CIO. Kova dirbtuvėse tarp CIO ir ADF šalininkų ir dabar tęsiasi, bet jau apsilavus nuo komunistų vadovybės.

Kai 1940 metais CIO atmetė Lewis'o nusistatymą neremti Roosevelt trečiam terminui į prezidentus (tada radikaliai CIO vadovybėje jau grupavosi apie Demokratai partiją), Lewis su savo angliakasių unija iš CIO išėjo.

CIO vadu liko Philip Murray, plieno industrijos darbininkų pirmininkas (jis mirė lapk. mėn. 1952). Kylant judėjimui prieš komunistus, Murray paėmė vadovybę ir per porą metų pasiekė gerų rezultatų. Keistai, nors unijoms į pagalbą atėjo vienatinė talka — Taft-Hartley įstatymas, pagelbėjęs atsikratyti komunistų, bet ir Murray, ir Lewis, ir Green kovoję prieš tą įstatymą visomis pastangomis, nes, mat, jis iš kitos pusės suvaržė unijų vadų sauvale, kuri buvo pasiekusi nepakenciamo laipsnio.

(Bus daugiau)

AVIENUOLIS VYZKELES romanas

Talentingai parašytas patraukiantis romanas iš Vytauto laikų. 1936 m. laimėjęs švietimo Ministerijos literatūros premiją. Skoningai ir meniškai V. K. Jonyno iliustruotas. 404 psl. jau galima užsisakyti pas platintojus ir leidykloje

PATRIA
Post Office Box 1291
Stamford, Conn.

kalti, kad to laiško turinys patatė autorių į keblį padėtį. Šioje vietoje reiktų priminti St. Tamulais vieno taip pat privatus prez. Trumano laiško likimą...

Savo ilgame atsakyme St. Tamulais, tarp kitko, deda tokius sakinius:

"... nusprendė mane bent per spaudą suniektinti."

"... drauge stengdamiesi perfas et nefas mane, kaip žmogų ir kaip literatą, kiek galima labiau sukompromituoti."

"... jūs norėjote atrodyti dėl kažin ko man atsikęsti."

"... kad lietuviškos knygu leidyklos ir patriotiniai lietuviški laikraščiai viešai spiaudyti mano veidą, patyrę, jog mano pinigineje retkarčiais nebūna nė kiauuro cento." ir t.t.

Man atrodo, kad St. Tamulais besikarščiuodamas tikrai šovė pro šalį ir užmiršo, kad tuos visus tariamus "kerštus" padarė ne kas kitas, o tik jis pats, nes man dar tikrai neteko girdėti, kad kas nors pvz. viešai kitą apšmeižytų ir po to pats prašytų iš jo atlyginimą už "pagarsinimą"...

Taip pat turiu padėkoti St. Tamulais už pakeliamą mane į redaktorių. Beje, tas panaštinimas nieko nepadėjo, nes aš ir toliau esu toks pat elinis laikraščio bendradarbis, kaip ir St. Tamulais, tik gal su tuo mažu skirtumu, jog St. Tamulais rašo recenzijas ir kartais nevykusius laiškus, o aš tik paprastas mūsų spaudos apžvalgas...

MOTERYS ISGELBEJO...

"... Atrodė, kad, ir po pakartotinio susirinkimo išsiskirstysime nesudaryę valdybos. Kaip Romą paskutiniu momentu išgelbėjo žagsys, taip Melbourne bendrumenė — moterys. Didiesiems oratoriams — "patriotams" gėdos jausmas yra labai svetimas dailtas. Garbė motinai, kuri prie savo ratelio verpdama moka vaiką lietuviškai iš maldaknygės skaityti, motinai, kuri išlaikė lietuviškumą, kalbą ir tėvynės meilę. Tremties moteris liko ištikima lietuviškai šeimai ir pasiūlė tarnauti bendruomenėi, kad išgelbėtų tautiečius iš materialinio suakmenėjimo." (Mūsų Pastogė, Australija, Nr. 187).

AUTORIUS APIE "GATVĖS BERNIUKO NUOTYKIUS"

Rašytojas R. Spalis, atsakydamas į Tremties laikraščio klausimus, tarp kitko, taip pažymėjo:

"Noriu, kad mūsų tremties jaunimas, skaitydamas svetimų autorių nuotykių knygas, neužmirštų Lietuvos, po kurios dangumi prie Nemuno, šventosios, Kaune — taip pat buvo galimybių nuotykiams, o tų nuotykių kai kurie veikėjai tikrai puikūs ir drąsūs vyrai, neužsileidžiant kitų tautų herojams..." (Tremtis, Vokietija, Nr. 84).

Vyt. Gedrimas

GERIAUSIA DOVANA BETKURIA PROGA — RAŠOMOJI MAŠINĖLE

Rašomosios mašinėlės visų geriausių firmų, lietuviškais, amerikoniškais ir kitokiais raišydais, gaunamos išsimokėtinai, o tam tikrais atvejais ir su gera nuolaida. Čia pat gaunami išsimokėtinai ir garsieji ELEC-TROLUX dulkių valytuvai.

V. BARTKUS
712 E. 92 St.,
Cleveland 8, Ohio
Tel.: LI 1-6716

KONCERTAS

AŽUOLŲ

OKTETO

METINIS

KONCERTAS

LIETUVIŲ SALEJE

SAUSIO 11 D.,

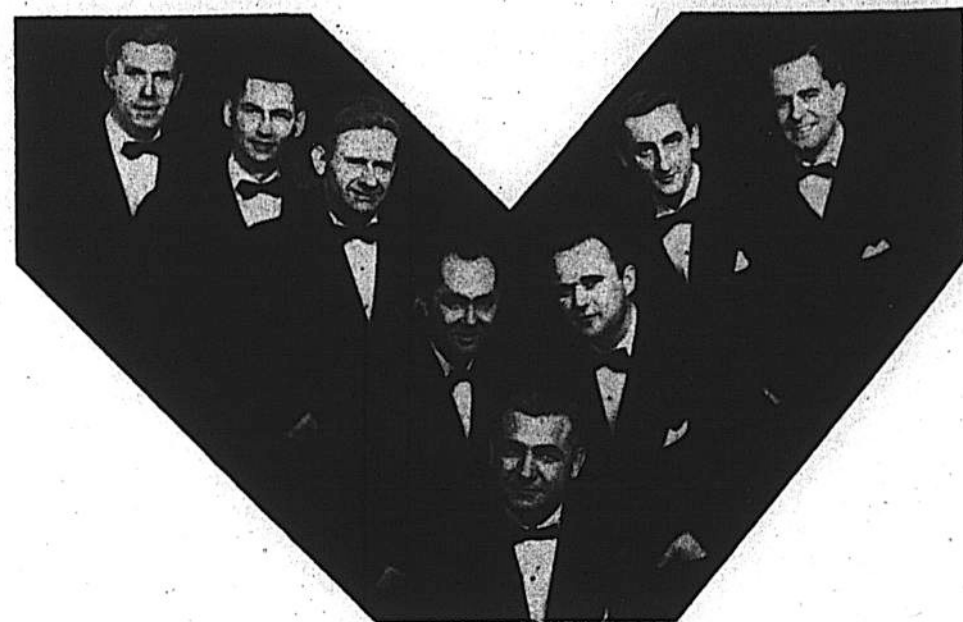
dalyvaujant solistėms

J. KRISTOLAITYTĖ

A. STEMPUZIENĖ

J. KAZENAS, VADOVAS

PROGRAMOJE

LIETUVIŲ KOMPOZITORIŲ KŪRINIAI, OPERŲ ISTRAUKOS, SOLO DAINOS IR DUETAI.

Akompanuoja R. BRĄZAITIENĖ

PRADŽIA PUNKTUALIAI 5 VAL VAK.

PO KONCERTO ŠOKIAI, BUFETAS ir LOTERIJA.

Rengia BALFO-55 skyrius

Ažuolų Oktetas

Dainos tremtyje nepamiršome. Tačiau mūsų girių dainias vardą retai teprisimindavome. Po dviejų metų vidaus tvarkymosi ir nedrąsiai viešų pasirodymų Clevelando vyrų aktetas nutarė tvirtai įsijungti į puoselėjamos dainos šaknis į tremties žemę ir pasirinko aną prasmingą Ažuolų vardą.

1950 m. radijo kalėdinei programai reikėjo giesmių. Radijo vedėjas pakalbino tik ką į Clevelandą atvykusį solistą J. Kazeną. Sutiko. Pasirinko aštuonis vyrus, pakvietė. Bet atėjo tik keturi. Repeticija vyko vieno dalyvio bute. Už kelių kambarių, virtuvėje, trūsėsi senoji mama ir klausėsi pirmųjų bandymų. Kai keturi nusiminę vyrai rengėsi išsiskirstyti, motina įėjusi prašė:

— Vaikučiai, gražu. Labai gražu. Ak, tos senosios Kalėdų giesmės... Dar turite laiko pasirošti.

Kažkuris iš ketveriukės atsišėmė:

— Pareiga daugiau už meną!

Ir štai 1950 m. Kalėdų programoje girdėjome J. Kazeną kvarteto giesmes. Girdėjome jas ir 1951, pagaliau, ir 1952.

Taip atsitiktiniai bandymai, paskatos ir ypatingi nūdienai gyvenimo reikalavimai pastumė J. Kazeną ir jo vyrus pradėti darbą tęsti.

Praskleidžiu okteto koncertų programas. Būta Pittsburghe, Rochesterio, New Yorke. Du metiniai koncertai Clevelande ir keli kiti mažesni pasirodymai. Surašyta viskas, kas išdainuota. Pradedant liaudies daina, šim-

kaus, Banaicio, Petrausko, Paulausko, Starkos dainomis iki iškiliųjų Brahmo, Verdi, Wagnerio, Weberio, Gounodo ir kt. kūrinii. Oktetas stengiasi išlaikyti lygsvarą tarp lietuviškosios ir pasaulinės dainos, nors tai padaryti yra nelengva. Lietuviškoji daina gerokai nudainuota, o nauja ne taip lengvai suvartama. Pusė klausytojų, tiesa, pageidauja lietuviškos muzikos, tačiau maloniai gėrisi su kitais pasauline kūryba, šviežesniu ir sudėtingesniu akordu.

— Tai trečiasis metinis okteto koncertas?

— Taip. Kaip ir kiekvieno kitą meninio kolektyvo tradicija. Lyg koks gailus prisiminimas mūsų darbų tėvynėje. Padainuotume šesetą naujų dalykų. J. Starkos Tušti paliktieji namai yra stipri ir įdomi daina. Barcarole iš Hoffmanų pasakų nors daugeliui girdėta, bet ji bus nauja mūsų scenoje, nes atlikime visu šimtą procentų pagal originalą — su vyrų chorų, sopranų balsais ir solisčių duetu, — pasakoją okteto vadovas J. Kazenas.

— Jeigu gerai pavyks, bus gera pradžia tolimesniam darbui. Repeticioms nedaug turime laiko. Kartais ir sąstatas pasi-keičia. Štai mažam kolektyvui kelia begalinių rūpesčių. Todėl didelių svajonių ateičiai lyg ir baisy turėti.

Žinomi yra mums visiems kultūrinio gyvenimo trūkumai, darbų netesėjimas ir nusivylimas. Tačiau šių aštuonių vyrų entuziazmas nėra atsitiktinis. Jau daugelį metų, kai kurie net

dešimtmečius eina šiuo keliu. Savo laisvalaikius paskyrę dainai, neretai ir uždarbio dalį atiduoda mūsų bendrajam reikalui. Štai ir BALFO rinkliavos sąrašas Ažuolų penkiasdešimtinė įrašyta.

Kai užklausi, kokios būtų mūsų visuomenės pareigos mėninių kolektyvų atžvilgiu, vadovas man atsako klausimu:

— Pasakyk, ką geriau paimtum — gerą žodį ar 1000 dolerių?

Žinau, kad kultūrininkų darbas yra neatlyginamas. Bet taip pat tiesa, kad mūsų visuomenės dalis šykšti jiems net gero žodžio.

Šio koncerto proga malonu pasidžiaugti, kad didelio nuosirdumo ir supratimo parodė kaip tik šalpos organizacija — Balfio 55 skyrius, pasiimdamas koncerto rengimo rūpesčius.

Ažuolų okteto priklauso — A. Liutkus ir A. Kavaliūnas (I tenorai), E. Jarašūnas ir A. Kazakevičius (II tenorai), L. Kazėnas ir L. Sagys (baritonai), J. Kazėnas ir V. Raulinaitis (bosai). Okteto administracinius reikalus tvarko L. Sagys.

Ažuolams linkime tremties audrų blaškomiems nenulinkti, bet vis kilti augstyn ir tobulėti.

Seniausias ir gražiausias iliustruotas lietuviškos minties žurnalas.

MARGUTIS

Isteigė kompozitorius

A. VANAGAITIS

Kauna metams \$3.00

Susipažinti siunčiamas

dovanai.

6755 So. Western Ave.

Chicago 36, Ill.

Clevelande ir APYLINKĖSE

DAIL. ADOMAS VARNAS

Po parodos dail. Adomas Varnas pasiliko ilgesniui laikui Clevelande, apsigyvendamas pas P. J. Žiūrius, Avon Lake.

Per tą laiką dail. Adomas Varnas padarė Dr. Vitkaus rezidencijos paveikslą, Vėjuoto Erie ežero paveikslą, tapo p. H. Žiūrienės portretą. Artimiausiu metu žada padaryti Dr. S. Tamošaičio rezidencijos paveikslą.

SVEIKINIMAS CLEVELANDIECIAMS

Vyr. Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto pirmininkas M. Krupavičius, atsakydamas į apylinkės susirinkimo sveikinimą bei pareiškimus, apylinkės valdybai rašo: Vilko ir savo vardu dėkoju už skirtus mums Apylinkės sveikinimus. Džiaugiuosi Jus susiorganizavus ir įsijungus į Lietuvos laisvinimo darbo gretas. Užtikrinu Jus, kad Jūsų pareikšti sveikinimo rašte pageidavimai ir norai visai sutampa su Vilko pageidavimais ir norais ir Vilkas jų kryptimi savo darbus tvarko. Šia proga prašau priimti šventinių linkėjimų apylinkėi.

AŽUOLŲ OKTETO KONCERTUI

Bilietai parduodami Dirvoje, spaudos kioske, pas S. Laniauską telef. CE 1-2173 ir pas L. Sagį telef. RA 1-7781.

Visos vietos rezervuotos, todėl anksčiau įsigyti bilietus, gaus geresnes vietas.

Koncerto diena, sekmadienį, bilietai bus parduodami prie įėjimo. Kainos — 2.00, 1.50 ir 1.00 dol.

Po koncerto bus šokiai ir loterija Balso naudai. Loterijai Dirva auksio metinę prenumeratą ir dvi knygas, Brazil Brothers 15.00 dol. prekių pirkimo čekį, Talis foto studija — laimėtojo 3 dideles nuotraukas, J. Samas vertingą virtuvės laikrodį ir Foliano kirpyklą — laimėtojai plaukų kirpimą.

PRANESIMAS VERSLŲ REIKALU

Sausio 11 d. 11:30 val. lietuvių salėje Iz. Samas padarys pranešimą apie prekybos, pramonės ir kitų verslų galimybes Amerikoje. Toliau komisija informuos apie kelią Lietuvos ir Na-

SKUBIAI JIESKOMA MOTERIS

prie vaiko, penkioms dienoms per savaitę.

Saukite: MU 1-0695.

DIDELIS IŠPARDAVIMAS

Moliniai indai — importuotos dekoracijos — porcelianas — tikišiniai reikmenys — meno daiktai — įvairūs menkniečiai — daug kitų puikių daiktų.

FRIENDLY FLOWER SHOPPE

6901 SUPERIOR AVE.

Telef.: HE 1-6339

G & S CHINA CO.

6216 SUPERIOR AVE.
EXpress 1-8947

Pilnas indų pasirinkimas. Puikūs raštai, nuo 6 iki 32 gabalų. Kaina tik nuo \$3.95.

Bendras lėkščių ir puodelių pasirinkimas. Lėkštės, lėkštelės ir pan. virš 40 skirtingų raštų. Jūs esate kviečiami apsilankyti ir apžiūrėti.

VISI Į VAIDINIMĄ

1953 m. sausio 17 d.

VI. Baziulio

Dramos Studija

S T A T O

PETRO VAICIŪNO

SULAUŽYTA PRIESAİKA

Bilietai po
\$2.00, 1.50 ir 1.00

Moksleiviams prie
įėjimo nuolaida.

Vaidinimo pradžia
6:30 val.

Bilietai parduodami Dirvoje, Spaudos Kioske, Muliojo istaigoje ir pas platin-tojus.

LIETUVIŲ STUDENTŲ SUSIRINKIMAS

įvyks Lietuvių salėje, š. m. sausio 11 d., 11:15 val. kviečiami visi studentai ir besidomintieji studijomis.

NORINTIEMS STUDIJUOTI

Lietuvių Studentų Sąjungos valdyba praneša Clevelando jaunimui, kad Western Reserve Universiteto registracija naujam semestriui įvyks nuo š. m. sausio 29 d. iki vasario 3 d. Norinti studijuoti turi iš anksto pasirūpinti "appointment card". Smulkesnių informacijų apie įstojimą į kitus katedrus (college) ir universitetus prašoma kreiptis į valdybą.

UŽSISAKYKIT ENCIKLOPEDIJĄ

Lietuvių enciklopedija bus leidžiama. Clevelande leidyklos atstovu yra V. Rocevičius, 1319 E. 89 St. Tel. RA 1-9936. Visais prenumeratos reikalais prašoma tiesiog kreiptis į atstovą, į Spaudos kioską arba "Dirvos" administraciją.

Prenumeravimui laikas ribotas. Prašoma clevelandiečių pasiskubėti.

PARDUODAMAS NAMAS

Ansel Rd., netoli Superior, parduodamas didelis 2 šeimų, 8 kambarių namas. Labai geram stovyje.

Ray Nausneris
UL 1-3919 LI 1-9216
11809 St. Clair

Pirkit pas savuosius

Amžini nerūdijančio plieno virimo puodai gaunami pas Vytautą Pašakarnį, 1219 E. 61 St., Cleveland, Ohio. Tel. EN 1-7770. Pilnas komplektas \$69.95. Čia pat galima užsisakyti vienintelį pasaulyje dulkių Siurbli — Sanitatorių su patentuotu ne tik dulkes, bet ir bakterijas sulaikančiu maišeliu. Su visais priedais \$94.50 arba po 7.00 dolerius mėnesiui išsimokėtinai.

Nemokamas demonstravimas. Priimami užsakymai.

LANKESI CHICAGOJE

Į Draugo literatūrinės premijos įteikimo iškilmes buvo nuvykę Mikulskiai ir Karnėnai.

ŠVENTES PRALEIDO NEWARKE

VI. Bacevičius jau trečias iš eilės Kalėdų šventes praleido pas savo artimuosius Newarke, N. J.

DR. VINCO KUDIRKOS DRAUGIJOS NARIAMS

Pranešama nariams, kurių duoklės neįmokėtos už 1952 metus, kad jas galėsime įmokėti Lietuvių salėje, ketvirtadienį, sausio 8 d., 7:30 val. vakare.

M. Praskevičius

TWILIGHT KONCERTAS

Rudolph Ringwall diriguos Clevelando Orkestrą, kai jis išpildys "Twilight" koncertą Severance salėje, šio sekmadienio popietį, 4:30 val. Bus išpildomi Beethovenio kūriniai.

Vietoj simfonijos koncertų šią savaitę orkestras duos 10 koncertų Clevelando mokykloms, o vėliau koncertuos kituose miestuose.

IPLAUKŲ MOKESČIŲ MOKYKLA

Sausio 5 d. savaitę bus atidaros mokyklos įplaukų mokesčio blankų užpildymui. Kas tik nori išmokyti užpildyti tas blankus, turėtų paskambinti į vietos raštinę Internal Revenue direktoriui ir gauti įėjimo laišką.

V I L T I S laukia jūsų talkos!

IŠTIKUS GAISRO NELAIMEI

Kada jūsų namai arba raudondai tampa sunaikinti arba sugadinti ugnies, kreipkitės į P. J. KERSIS, dėl apkaivimo, ko visada reikalauja apdraudus kompanijos pirm, ne ru išmoka už nuostolius.

P. J. KERSIS

716 Society for Saving Bld.
Telef.: MAin 1-1773.
Rezidencija: PENINSULA 2521

ATIDARYTA NAUJA LEIMON'S CAFE

VISŲ LIETUVIŲ SUSITIKIMO VIETA

Alks. Vynas. Degtinė. Konjakai. Kiti gėrimai

Įvairūs valgiai, šeštadienį vakarais šokiai griežniau geram orkestrui

731 E. 185 ST.

KE 1-9737

I. J. SAMAS, JEWELER

Šveicariški ir geriausi Amerikos laikrodžiai. Laikrodžių taisymas. Brangenybės. Įvairūs dovanų pasirinkimas.

7007 Superior Ave. Greta Ezella Theatre
Telef.: EX 1-3969. Bute: WA 1-2354

SUOPIS FURNITURE

6921 Wade Park EX 1-0911
Visokių rūšių baldai ir elektriniai bei kitoki reikmenys virtuvei ir kiekvienam Jūsų buto kambariui
ZEMOS KAINOS — MALONUS PATARNAVIMAS

Patogi vieta apsipirkti lietuviams naujakuriams lietuviškoje krautuvėje

CLEVELANDIEČIŲ DĖMĖSIUI

Dirvos redakcija visų clevelandiečių patogumui praneša, kad norintieji savo artimiesiems ir pažįstamiems per laikraštį pranešti apie savo išvykimus atostogų, apie šeimos šventes, laimingus ir nelaimingus atsitikimus, tą gali padaryti nemokamai.

Organizacijų susirinkimai, pasikaitos, paminėjimai, skelbiami nemokamai. Tuo gali naudotis visos Clevelando lietuviškos organizacijos.

DAR SIANDIEN UŽEIK Į DIRVĄ

Mes turime visas naujausias knygas, kurios tik išėjo Amerikoje, Anglijoje, Australijoje ar Vokietijoje. Užeik ir nusipirk.

Aukso kirvis 2.50
Balutis 1.50
Baltaragio malūnas 2.50
Beržų pasakos 1.50
Barabas 2.25
Dulkės raud. saulėleidy 3.00
Debesys plaukia pažemiu 2.50
Didžiosios atgailos 3.50
Doleris iš Pittsburgho 0.80
Gintaro pasakos 0.35
Kazimieras Saphiega 2.50
Kuprelis 2.00
Kalorijos ir doleriai 2.00
Kolektyvinė prausykla 1.00
Lietuvai Tėvynei 0.50
Lietuva Tironų Pančiuose 1.50
Lietuviškos pasakos 2.50
Lietuvių kalbos vadovas 4.50
Lietuvių poezijos antologija 6.00
Lekučio atsiminimai 1.50

KAMBARYS

Išnuomojamas geras kambarys. Teirautis vakarais telefonu: EN 1-5315. (2)

TALIS STUDIO

dabar jūsų kaimynystėje
7106 Superior Ave.

Tel. HE 2-0144

Bet kuriuo metu, bet kokios rūšies foto patarvimas Jums.

Modernūs portretai, vestuvių, šeiminių, vaikų ir kitos nuotraukos.

FOTOGRAFIJOS MEISTERIS

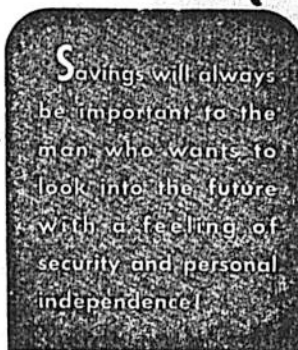
Europinių žurnalų ir filmų įvairių fotografavimas, dabar CLEVELANDE.

Mėnuo vadinamas medaus	2.50
Meškiukas Rudnosukas	2.00
Motulė paviliojo	0.60
Medinis arklys	2.00
Nemunas	2.50
Nuo Imsrės iki Orinoko	2.50
Namai ant smėlio	2.00
Our Country Lithuania	5.00
Pirmas rūpestis	2.00
Pragaro pošvaistės	3.50
Partizanai už geležinės	
uždangos	2.50
Paslaptis	1.00
Pakeliui į mirtį	1.00
Princas ir elgeta	1.20
Pietų vėjelis	1.00
Paklydę paukščiai I	2.20
Paklydę paukščiai II	2.60
Ramybė man	0.80
Raguvos malūnininkas	0.25
San Michael knyga	2.50
Sventieji akmenys	2.00
Sventoji Lietuva	3.00
Tolimieji kvadratai	2.00
Fautosakos lobynas	3.00
Rėvy pasakos	1.90
Vieneri metai ir viena	
savaitė	1.50
Varpai skamba	2.50
Valentina	2.00
Vaikų knygelė	1.80
Žemė	4.00

Dirvoje galima gauti ir daug kitų knygų.

LANKYKITĖS SAVO KLUBE

Lietuvių Klube, 6835 Superior Ave., klubo nariams ir svečiams penktadienį vakarais esti bulvinių blynų ir žuvies vakarienė ir šokiai su gera muzika poje.

Savers always welcome

LINKSMI ATEINANTIEJI METAI

Kada žmogus sveikas ir turi išteklius, jaučias laimingas.

Padėk pats sau ir turėk sąskaitą Lietuvių Banke.

Santaupos, padėtos iki sausio 10 d., nuosimčius gaus nuo sausio mėn. 1 dienos.

Lietuvių Bankas yra saugi ir pelninga taupymo vieta. Kiekviena knygtė apdrausta Federal Insurance Corp iki \$10,000.

Darbo valandos nuo 9:30 iki 3:00 val.
Trečiądieniais iki 12:00, šeštadieniais iki 1:00 val.

THE SUPERIOR SAVINGS AND LOAN ASS'N.

6712 Superior Ave. HE 1-2198
Cleveland, Ohio

Patobulinkit SAVO NAMUS vartodami MONCRIEF

SILDYMO ir ORO VĖSINIMO SISTEMĄ

THE HENRY FURNACE CO., Medina, Ohio

P J KERSIS

716 Society for Savings Bldg.—Cleveland, Ohio

OFISO TELEF.: Main 1-1773. REZIDENCIJA: PENINSULA 2521

Norėdami pigiai pirkti namus mieste arba priemiestiuose, kreipkitės į mane, gausiu pigia kaina. Taipgi gausit patarnavimą įvairiose apdraudus-insurance reikaluose. Sutaupau paskolas pirmo morpėčio. Patarnavimas ir išpildymas garantuojamas. Kreipkitės į mane telefonu arba asmeniškai.

Pilnai padengta apdrauda UTah 1-4515

WM DEBBS PAINTING CO.

WM. DEBBS

Namų Pagražinimas iš Vidaus ir iš Lauko
7526 Star Avenue Cleveland 3, Ohio

Wilkis Funeral Home

Valdžios pripažinta laidotuvių direktorė
Aldona Wilkis - Wirby

Pilnas laidotuvių patarnavimas

—HAMMOND VARGONAI PER ŠERMENIS—

6202 SUPERIOR AVE. HEnderson 1-9292

JAKUBS & SON FUNERAL HOME

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs
Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai

25 metai simpatingo ir rimto patarnavimo
6621 Edna Avenue ENdicott 1-1763

Redakcijos ir administracijos adresas — DIRVA, 6820 Superior Avenue, Cleveland 3, Ohio.—Telefonas: ENdicott 1-4486. Redaktorius Balys GAIDŽIONAS (buto telefonas: GARfield 1-7406).

A.a. Jurgis Savickis

J. AISTIS

Jurgis Savickis, kaip sakydavo romėnai, oblii, išėjo, pasitraukė iš gyvųjų tarpo.

Dar visai neseniai jis man rašė prašydamas paslaugos, kurios taip ir nesuskubau jam dar gyvam esant atlikti, tai šiuo rašteliu aš kaip tik pasistengsiu pildyti jo buvusį norą tame pačiame laikraštyje, kuris buvo to prašymo priežastis.

Kai tik išėjo iš spaudos jo "Sventoji Lietuva", jis man ją atsiuntė užrašęs: "Mano Didelem Draugui — Jonui Aisčiui — Savickis iš Ariogalos". Keista man buvo jo "didelė draugystė". Bet jis paskutiniuoju laiku, karo ir pokario metais, jautėsi apleistas ir vienas, dėl to jėgų kojo draugystės rašto žmonių tarpe. Girdėjau jį gyvai susirašinėjus su Beniu Babrausku, Bern. Brazdžioniu, Antanu Vaičiulaičiu ir kitais. Ir ta rašto žmonių korespondencija, o gal kadaise ir mano gyvas žodis, bus kiek prisidėję prie to, kad jis, po ilgos ilgos tylos, prašilo kelionis knygomis ir prisiminimų pluoštais.

Paskutinis jo laiškas man buvo labai keistas: pasveikino kiek ankstokai su šventėmis ir dėl visa ko atsisveikino, sakydamas: "gyvenu tokiomis nuotakomis, kad vakarą nežinau, ar rytą bekelsiu". Stengiausi jį laiške dar raminti ir drąsinti, bet man dingtelėjo širdin, kad jis greičiausiai jau neatsakys į mano laišką. Taip ir buvo. Žinia apie jo mirtį manęs nenustebino, tik patvirtino mano nujautimą.

Man labai knietė jam priminti, kad jis sutvarkytų savo bibliotekos ir rankraščių reikalus, kad visa tai nepakliūtų į svetimas rankas. Juoba, kad po mirties tūlose itin įsiliepsnoja meilė, ypatingai moterskose. Velionis šioje srityje neturėjo laimės, nesutiko savo kelyje nei vienos lietuvaitės.

Kelis kartus ir užuominomis, ir medvilnės nesukdamas jis man priminė Inga, jį palikusią vieną. Tik štai šią vasarą jis rado reikalo pasiskusti, kad ir maldaujama, ir rūgdoma negrįžtanti iš Danijos Inga. Dėl to jis, negalėdamas pakęsti vie-

numos, susirūšęs su ponia A. M. Kok — olande, taip, kad man teko žodžių ir laiškais dalyvauti įvairiose jo šeimos gyvenimo smulkmenose. Žinojau jį kieta šioje srityje buvus, nes vienu laiku norėjau jį atkalbėti nuo įsijūnimo tūlo Italuko, bet mano pastangos buvo tuščios. Labai norėjau jį tada nuo to žygio atkalbėti, nes maniau, kad jis nematė tikrosios to įsijūnimo priežasties, bet jis pats tai žinojo ir man pasakė: "Pats, matau, menkai pažįsti moteris, ypač, kai jos ko užsimano ar siekia".

Inga nebuvo tikra, kad Savickio abu sūnu buvo vokiečių nužudyti, o visomis keturiomis norėjo užsitikrinti teises į savo Jurgio palikimą — vilą "Ariogala". Ingos moteriškas instinktas neapvylė: vienas Savickio sūnus liko gyvas ir atsisaukė. Greičiausiai tai ir bus buvusi priežastis, kuri šaltakrauję ir blaivia skandinavę pastūmėjo palikti savo vyrą.

Ir to aš net nenorėčiau pavadinti vaizgantišku "šeimos vėžiu". Ne, tai gali nutikti su kiekvienu vyru ir su kiekviena bet kurios tautybės moterimi, kai įgalioto ministro verslą tenka pakeisti į daržininkystę. Daržo idilija, kurion visu rezignacijos užsispyrimu Savickis skendo, turėjo tragiskai pergyventi. Jis stengėsi to niekam neparodyti. Ir net čia jis mokėjo išaugoti ne tik savo orumą, bet ir tikrai aristokratišką ir platų mostą. Visas nelaimės jis nešė ant savo didvyriškai tvirtų pečių. Tai tikrai veltas pasididžiavimo lietuvis ir tikras savo tautos ambasadorius.

Asmeniškai pažintin suėjau 1941 metais Nicoje. Prieš tai buvome pasikeitęsiu pora laišku. Beveikint pas pp. Liutkus, vieną sekmadienį jis atkopė į kalnelį su savo Inga. Aš jį nuo mokyklos suolo gerbiau. Pradžioje man net keista buvo, kad jis nebuvo kaip kiti mano ankščiau pažinti lietuviai rašto žmonės. Ir pirmas įspūdis buvo, kad

Savickis mandagus, bet šaltas. Tačiau aš klydau, nes jis kvietė porai saavičių paviešėti "Ariogalon".

Žmonių jis neskirstė luomais: visi jam buvo žmonės, visi lygiai įdomūs: darbininkai, rašytojai, diplomatai. Esu beveik tikras, kad visi mano bičiuliai, kurie su Savickiu susirašydavo, buvo jo "dideli draugai", ir taisyti epitetą nebuvo tuščias žodis. Jis visiems buvo didelis draugas: didelis, malonus, mielas ir įdomus lietuvis. Vertino jis žmogų tik pagal žmogaus žmogišką vertę. Su daržininku jis buvo daržininkas, su prastuoliu — prastuolis, su diplomatu — diplomatas, su rašytoju — rašytojas ir su visais kilnios sielos aristokratais. Tai buvo tikrai labai reto taurumo lietuvis.

Rašte jis mėgo rampą: tikrumos jis nekopiavo, bet kūrė. Jo rašte nėra ašaros, bet visada galima jausti šypseną. Ir nepasakyti, kad tai būtų užuotėjus šypseną, daugiau lengvos, pašaipos šypseną. Tik čia jis tos šypsenos nepagalėjo niekam: ir sodiečiams, ir miestiečiams, ir šviesuoliams. Taip jis tikrumą jautė ir matė, ir taip ją vaizdavo.

Paskutinis jo romanas "Sventoji Lietuva" nedaro išimties. Užverti, perskaitę, ir galvoj, kas gi ten yra šventa. Vargu ar berastume nors vieną teigiamą tipą. Veikėjų veiksmų didelių taurumo nepasizymi. Ir visi vaidina kažkokį pigų farsą. Senis Tvirbutas miršta, bernas Jeronimas pradeda naują — ūkininko gyvenimą. Šventa yra viena aistra žemei, tai šventai Lietuvai.

Tai pirmas Jurgio Savickio ilgesnis dalykas. Ir visai ne romanas, o ištėsta ir dar nestipriai nusiūta novelė. Bet kaip tik jį J. Savickio kūrinys reikėtų žiūrėti ne kaip į kažką griežtai išspręstą, bet į paskiras iš gyvenimo išskeltas kibirkštis, kurios savo žavi ir jaudina meniškumą tikrumu.

Dėl šios knygos jis man kaip tik ir rašė. Jis nusiskundė, kad viena Dirva ją tepaminėjusi: "Mano viso gyvenimo noras buvo būti visų lietuvių". Jo toks gyvenimas ir buvo. Ir man jo tie žodžiai taip širdin įstrigo, kad aš norėjau tą malonumą jam padaryti. Pasirodo, kad tai buvo ne laikraščių kaltė, o leidejo, kuris nesitiekė pasiųsti knygos laikraščių redakcijoms paminėti. Jei būtų fiziškai įmanoma, aš vienas visiems laikraščiams parašyčiau. Aš tiek lietuviškos šilimos pajutau iš Jurgio Savickio, kad visą gyvenimą jausiuosi jam kaltas.

Štai pasitraukė iš mūsų tarpo dar vienas taurus ir didelis lietuvis, didelis rašto žmogus, kuris savo kukliu ir tyliu gyvenimu įsijūnė į visų lietuvių širdis. Gal dėl to jis gyveno ir mirė visų apleistas ir vienas.

Tebuni jam lengva svetima "Azūrinio Pakraščio" žemėlė, kurią jis su tokiu pietizmu keblolika metų pirštais pureno.

Lietuva, tu esi kristolinis lašelis

(Mūsų Brazilijos bendradarbis)

Lietuvos atstovas Brazilijoje ir Laisvosios Europos k-to Administracinės Tarybos narys ministras Maieris suorganizavo lietuvių ir Lietuvos bičiulių būrelį, kurio pareiga patiekti eilę straipsnių brazilų spaudai ir nušviesti mūsų pavergtos Tėvynės būklę bei lietuvių tautos kovą dėl laisvės. Pirmasis straipsnis, kurį parašė didelis Lietuvos bičiulė poetė Rachel Portela Audonis, buvo išspausdintas plačiausiai skaitomame Rio de Janeiro dienrašty "O Jornal" 1952 m. gruodžio mėn. 21 d.

"Niekomet nebuvo tiek išryškėjusi lietuvių tautos vertė, — pradeda savo straipsnį poetė Portela, — kaip šiuo metu. Jos vertė nematoma gausumu kariškų pabūklų, taip mėgiamų šiandieną, ne išradimu rekordais, ne iškasamų mineralinių turty gausumu, ne stipria kariuomene — nieko to vargšė ir užmiršta Lietuva neturi, bet dėl vieno lobia, kuris yra visų kilniausias, dėl jėgos, kuri yra visų atspariausia — Tėvynės meilės ir sąmoningos kovos prieš komunizmą. Ši jėga jungia visus lietuvius, nežiūrint kur jie bebūtų: ar priešų mindžiojamų tėvynė, ar išblaškytus plačiai pasauly ar Lietuvos miškų priglaustus bevardžius kuklius partizanus, — jungia į vieną, kuris savo galia ir ryžtingumu nugalės visus priešus ginklų, nutylančius prieš šios tautos drąsą, didvyriškumą ir kančią.

Rusų budelių persekiojami, kankinami ir deginami lietuviai daug mirtimi dvelkiančių po žeminių kalėjimų grotas, lieja savo kraują, jie — nežinomieji kariai — kovoję ligi mirties ir Pasibaigę karas, nurimo kariuomenės, nutilo tankų ir lėktuvų burzgesys, tačiau lietuviui karas nesibaigia, beviltiška kova tęsiasi ligi mirties. Vienišas, užmirštas lietuvis kovoja prieš komunizmą, vykdydamas savo kilnią pareigą šventai Tėvynei. Lietuva! Tu esi kaip kristolinis lašelis, žemės purvų ir puvesių užteršto vandenyno viduryje, milžiniškų bangų blaškomas ir skandinas, tačiau nenugalimas.

Žinok, Lietuva, jei karo draskoma tu buvai mažytė ir nežinoma, tai Istorijos Teisme tu būsi laisvės ir kovos milžinas!" be skundo ir aimanų kenčia, ne-

lyginant Cezarių laikų krikščionybės pirmieji apaštalai.

Kada II-o pasaulinio karo metu Lietuva kartu su kitomis Europos valstybėmis buvo užlieta milžiniškos priešų grūties ir prasidėjo sistemingas lietuvių tautos naikinimas, jos kentėjimai ir aukos, jos didvyriškumas kovoje prieš bjaurius skerdikus jungė ją su kitomis panašaus likimo tautomis. Šiandien ji yra nežinomoji Kankinė, paprastas

Laikraštinkams

1952 metų vasaros pradžioje, senosios LŽS valdybos įgaliota, pradėjo veikti komisija, kurios uždavinys buvo atgaivinti — perorganizuoti lietuvių žurnalistų Sąjungą. Komisiją sudarė New Yorko lietuvių žurnalistų grupės (skyriaus) valdyba, kuri šiam darbui į pagalbą pasikvietė dar V. Rastenį ir V. Dambravą.

Paskelbus nuostatus nariams registruoti, susiregistravo apie 150 taisyklėse numatytas kvalifikacijos atitinkančių narių. Po to buvo įvykdyti dveji visuotiniai balsavimai (registraciją toliau tęsiant). Pirmuoju balsavimu buvo nusytatyta, kad būsimoji LŽS valdyba turi būti renkama iš 5 narių ir iš New Yorko gyvenančių tarpo. Garbės Teismo narių skaičius nustatytas — 3, o būstinė — Los Angeles (iš ten gyvenančių tarpo renkamas). Revizijos Komisijos narių skaičius nustatytas irgi 3, o vietovė — Chicago. Antruoju balsavimu buvo pasiūlyti kandidatai į tuos organus (nominacinis balsavimas). Sudarius nominuotų sąrašą jų nominacijose gautų balsų skaičius eile, stipriausiai nominuoti (dvigubas skaičius, negu reikia išrinkti) buvo atsiiklausti sutikimo. Jei paklaustieji neatsiliepė ar atsisakė, buvo atsiiklausti iš eilės kiti. Tuo būdu susidarė šie kandidatų sąrašai:

Valdybai: (abėcėlės tvarka) — Gedgaudas, Vytautas; Gražius, Albinas; Merkulis, Aleksandras; Narkelūnaitis, Salomėja; Naujokaitis, Pranas; Penikas, Domas; Petrėnas, Juozas; Rastenis, Vincas; Šalčius, Algimantas; Žiūraitis, Tomas (iš viso 10, renkami 5).

Garbės Teismui: Bakūnas, Vladas; Biržiška, Mykolas; Skirius, Antanas; Starkus, Miltonas; Trumpa, Vincas; Vitėnas, Juozas. (Renkami 3).

Revizijos Komisijai: Dirmeikis, Bronius; Galva, Gediminas; Kasniūnas, Vytautas; Prunskis, Juozas; Sruoga, Kazys; Valentinaitis, Albinas. (Renkami 3).

Į Rinkimų Komisiją yra paskirti: Antanas Sodaitis (pirmininkas), Antanas Mažiulis (vicepirmininkas) ir Kęstutis Čerkeliūnas (sekr.). Rinkimų Komisijos adresas: Mr. A. Sodaitis — LŽS, 57-56 63rd St., Maspeth, N. Y. Šiuo adresu siunčiami balsavimo laišškai.

Rinkimuose dalyvauja įsiregistravusieji — jų yra visuose žemynuose. Registracija dar tęsiama iki balsavimo pabaigos, tai yra iki 1953 m. vasario 1 d. Registracijai adresas: Mr. A. Šalčius, 741 McDonough St., Brooklyn, N. Y. Įsiregistravusiems išsiuntinėtoms rinkimų taisyklėms. Kas jų negavo, turi pasiskubinti įsiregistruoti atitinkamai ankščiau. Balsų skaičiavimo posėdis įvyks ne vėliau kaip vasario 12 d.

Lietuviška gubernantė

Atsiminkime "Tėviškėlę"

Seniau, kas išgalėdavo, samdydavosi gubernantę, kuri išmokydavo vaikus prancūzų kalbos ir gerų manierų. Tiesą pasakius ir dabar tokia gubernantė labai praverstų. Dažnai juk abu tėvai išeina visai dienai į "šapas" ir vaikai auklėjimu gali pasirūpinti tik trumpais vakalais. Tačiau dabar mes norėtume, kad ši gubernantė išmokytų mūsų vaikus ne prancūzų, bet lietuvių kalbos. Tokią gubernantę iki šiolie "Dirva" turėjo. Tai buvo "Tėviškėlė". Bet vienai Dirvai ją išlaikyti persunku. Tat dabar tėvai jau patys turi pasirūpinti "Tėviškėle" parsikviesti į savo namus.

Prieš metus su geru trupučiu, V. Rastenio ir B. Gaidžiūno pakviestas, ėmiausi redaguoti "Tėviškėlę", kuri susilaukė daug artimų prietelių, o man liko nepamainomu mano laisvalaikio rūpesčiu. Bet tie rūpesčiai, turį prisipažinti, buvo labai malonūs. Ypatinai buvo smagus bendradarbiavimas su mažaisiais, kurie parašė nemažai laišku. Per tuos metus aš supratau, kad lietuviškos dvasios diegimas vaikams nėra labai sėkmingas jų pačių neįtraukus į darbą. Todėl galėjo pastebėti tie, kurie pavartydavo "Tėviškėlę", kad buvo stengtasi, kiek galima dau-

giau, įtraukti pačius vaikus. Ir šiandien "Tėviškėlė", jeigu tik notėtų, jau galėtų pasigirti savais naujais bendradarbiais.

"Vilties" draugijos pirmininko Juozo Bačiūno raginamas ir moraliai bei materialiai remiamas, ryžiasi leidejo našta užsikrauti ant savo pečių. O kad "Tėviškėlė" išlaikytų gerą pedagoginę liniją, sukviečia būrį Chicagoje gyvenančių mokytojų, kurie sutiko "Tėviškėlę" auklėti.

Straipsnelį tektų baigti šablonišku raginimu užsakyti "Tėviškėlę" savo vaikams. Tačiau aš tikiu, kad geros valios lietuviai padarys tai ir be raginimo. Ir Juozo Bačiūno žodžiais tariant "jeigu "Tėviškėlė" padės išauklėti 60 lietuvių, įdėtas trisetas ir lėšos bus pasiekę savo tikslo".

Mieli tėveliai, padėkite šį kuklų tikslą "Tėviškėlei" pasiekti. Metams "Tėviškėlė" kainuoja \$3.00. Adresas: 2313 West 91 St., Chicago 20, Ill.

VL. Vijelka,

Tėviškėlės redaktorius

VYRAI, KURIE VADOVAUS 83-ČIAM KONGRESUI:

Rūmų kalbėtojas (pirmininkas) Resp. Joe Martin (R), Massachusetts.

Senato daugumos vadas Robert A. Taft (R), Ohio; Senato mažumos vadas, Lyndon Johnson (D), Texas.

Atstovų rūmų daugumos vadas Charles Halleck (R), Indiana; Atstovų rūmų mažumos vadas Sam Rayburn (D), Texas.

Atstovų rūmų daugumos prižiūrėtojas (whip) Leslie Arends (R), Illinois; Atstovų rūmų mažumos prižiūrėtojas (whip) John McCormack (D), Mass.

Pagarsėjęs antikomunistine veikla senatorius Joseph McCarthy (respublikonas iš Wisconsin) buvo pagerbtas jam įteikus atsiųsimo medalius už karinę veiklą Salomons salose paskutiniojo karo metu. Jį sveikina pulk. John R. Langan, 5-to marinių atsargos pulko vadas.